POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminologie

Soukromé věznice

Diplomová práce

Private Prisons

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
Mgr. Ondřej KOLÁŘ

AUTOR PRÁCE
Bc. Karel VÍTEK

PRAHA
2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, kteréjsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 14.3. 2022

Bc. Karel Vítek

Poděkování

Velmi děkuji za odborné připomínky a vedení práce především panu magistru Ondřeji Kolářovi. Dále bych touto cestou rád poděkoval rodině a nejbližším, bez jejichž podpory a pochopení by tato práce nemohla vzniknout. Mé poděkování směřuje také respondentům, kteří vynaložili čas na vyplnění dotazníku. Děkuji Vám.

ANOTACE
Tato diplomová práce má za cíl seznámit čtenáře v obecné rovině s problematikou privatizace vězeňského systému – konkrétně s tématem soukromých věznic. V textu této práce je možné získat základní poznatky mimo jiné o financování, etických otázkách a základech provozu soukromých věznic. Práce dále nabízí výčet argumentů, které budování a provoz soukromých věznic podporují a naopak odmítají. Součástí práce je také praktická část zabývající se pohledem laické a odborné veřejnosti na problematiku soukromých věznic.

KLÍČOVÁ SLOVA
soukromé věznice * privatizace * vězeňský systém * financování * etická otázka * historie * PPP projekty * reforma vězeňství * morálka

ANNOTATION
The aim of this thesis is to familiarize the reader with the issue of privatization of the prison system in general – specifically with the topic of private prisons. In the text of this thesis it is possible to obtain basic knowledge about, among other things, financing, ethical issues and the basics of operation of private prisons. The thesis also offers a list of arguments that support and reject the construction and operation of private prisons. The thesis also includes a practical part dealing with the perspective of the general and professional public on the issue of private prisons.

KEYWORDS
private prisons * privatisation * prison system * funding * ethical issue * history * PPP projects * prison reform * morality

Obsah

ÚVOD 7

1 HISTORIE VĚZEŇSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE 10

1.1 OBDOBÍ OD ROKU 1990–1993 10

1.2 OBDOBÍ MEZI ROKY 1993–2003 11

1.3 OBDOBÍ MEZI LETY 2004 AŽ PO SOUČASNOST 12

1.4 KONCEPCE VĚZEŇSTVÍ DO ROKU 2025 13

2 SOUKROMÉ VĚZNICE 15

2.1 EKONOMICKO-PROVOZNÍ STRÁNKA SOUKROMÉHO VĚZEŇSTVÍ 15

2.1.1 PPP projekty 16

2.2 ETICKÁ OTÁZKA SOUKROMÝCH VĚZNIC 22

2.2.1 Teorie retributivní 22

2.2.2 Teorie odstrašení 23

2.2.3 Teorie eliminační 23

2.2.4 Teorie rehabilitační 24

2.2.5 Teorie restituční 25

2.3 SOUKROMÉ VĚZNICE VE SPOJENÝCH STÁTECH AMERICKÝCH 26

2.3.1 Historie vzniku soukromých věznic ve Spojených státech amerických 26

2.3.2 Současná situace 27

2.3.3 Počet odsouzených v soukromých věznicích 28

2.4 SOUKROMÉ VĚZNICE VE VELKÉ BRITÁNII 30

2.4.1 Historie vzniku soukromých věznic 30

2.4.2 Současná situace 31

2.5 SOUKROMÉ VĚZNICE V AUSTRÁLII 33

3 DŮVODY PRO A PROTI BUDOVÁNÍ A PROVOZOVÁNÍ SOUKROMÝCH VĚZNIC 36

3.1 DŮVODY PRO BUDOVÁNÍ A PROVOZOVÁNÍ SOUKROMÝCH VĚZNIC 37

3.1.1 Soukromý sektor je efektivnější a inovativnější a bude provozovat lepší a levnější věznice 37

3.1.2 Privatizace bude znamenat začátek reformy celého vězeňství 38

3.1.3 Privatizace posílí odpovědnost 39

3.1.4 Na uzavírání smluv se soukromými subjekty ohledně správy věznice není nic špatného 39

3.1.5 Vedení věznice není při jejím spravování ovlivněno ziskem 40

3.1.6 Motiv zisku nebude v rozporu s konáním spravedlnosti 41

3.1.7 Provozovatel nebudou snižovat náklady na provoz na úkor právních norem 42

3.1.8 Soukromí provozovatelé nebudou činit rozhodnutí, která by prodloužila pobyt vězně ve věznici ... *42*
3.1.9 Není nemorální, aby zisk pocházel z uvězňování osob ... *43*
3.1.10 Soukromé věznice nevytvoří prostor pro lobbing v oblasti vězeňství ... *44*
3.2 DŮVODY PROTI BUDOVÁNÍ A PROVOZOVÁNÍ SOUKROMÝCH VĚZNIC ... 44
3.2.1 Soukromý sektor nebude efektivnější ani inovativnější a bude provozovat horší věznice ... *45*
3.2.2 Privatizace nebude začátkem reformy vězeňství, a dokonce by mohla vývoj zbrzdit *46*
3.2.3 Privatizace zeslabí odpovědnost ... *47*
3.2.4 Vězeňství je jednou ze základních vládních povinností, která by neměla být delegována na soukromé subjekty ... *48*
3.2.5 Není správné vydávat věznice do rukou soukromého subjektu, který není motivován ke konání dobra, ale motivován pouze zisky ... *49*
3.2.6 Motiv zisku bude vždy v konfliktu s konáním spravedlnosti ... *50*
3.2.7 Soukromí provozovatelé věznic sníží náklady na úkor právních norem ... *51*
3.2.8 Soukromí provozovatelé věznic budou činit rozhodnutí, která prodlouží pobyt vězně ve věznici ... *51*
3.2.9 Je silně nemorální, aby zisk pocházel z uvězňování osob ... *52*
3.2.10 Soukromé věznice vytvoří prostor, ve kterém bude možné lobbovat v oblasti vězeňství ... *53*
3.3 SHRNUTÍ ... 53
4 PRAKTICKÁ ČÁST ... 54
4.1 ZAMĚSTNANCI V OBLASTI ČESKÉHO VĚZEŇSTVÍ ... 54
4.2 LAICKÁ VEŘEJNOST ... 56
4.3 SHRNUTÍ ... 58
ZÁVĚR ... 60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY ... 62
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ ... 69
SEZNAM PŘÍLOH ... 69

Úvod

České vězeňství, stejně jako celá Česká republika, prošlo po roce 1989 drastickými změnami. Tyto změny byly zapříčiněny nejen změnou právního řádu, který přešel k demokratickým zásadám, ale také celospolečenskou poptávkou po obrodě vězeňství, které bylo za minulého režimu vnímáno značně negativně. Snahy se měly projevit především v humanizaci výkonu trestu, ale také v absolutní depolitizaci celého systému, stejně tak, jako jeho decentralizaci. Jednalo se o velmi náročný a zdlouhavý proces, který však podle stavu našeho vězeňství v současnosti můžeme označit za poměrně úspěšný. Výkon trestu odnětí svobody je velmi vázaný na dodržování nejen základních lidských práv a svobod, které vězněným osobám musí být dle zákona přiznávány, ale i na mnohých dalších zákonných a podzákonných normách. Je ovšem potřeba říct, že vývoj vězeňství a začleňování nových trendů a forem se od 90. let výrazně zpomalilo, díky čemuž se opět začínáme vzdalovat vyspělým západním zemím. A to nejen kvalitou služeb, které jsou uvězněným poskytovány, ale také celkovým stavem našich věznic. Největší podíl zodpovědnosti za to nese především velká finanční náročnost. Ať už jde o samotné prostory věznic či péči o vězně, stejně tak jako ohodnocení pracovníků ve věznicích. Nejen stále se zvyšující finanční nákladnost, ale také fakt, že věznice bývají zpravidla přeplněné, vedlo v řadě zemí ke snaze tento akutní problém řešit. Jedním z nabízených řešení jsou právě soukromé věznice. Tedy zprivatizování vězeňství jako takového, které by do značné míry pomohlo vyřešit především otázku velké finanční náročnosti. Touto cestou se vydaly některé západní země, mezi které můžeme zahrnout především Velkou Británii a Spojené státy americké. V těchto zemích je budování věznic se soukromým vlastníkem již běžnou záležitostí a v některých konkrétních oblastech se již dá považovat za tradiční. Česká republika ovšem stojí na začátku cesty k alespoň částečné privatizaci vězeňství. Respektive spíše před začátkem cesty, a to navzdory tomu, že české právní prostředí disponuje nástroji k dané realizaci. Jedná se především o *koncesní zákon*[1] a *zákon o veřejných zakázkách.*[2] Přesto

[1] Zákon č. 137/2006 Sb., Zákon o veřejných zakázkách v posledním znění
[2] Zákon č. 139/2006 Sb., *Zákon o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů* v posledním znění

je vytvoření první soukromé věznice v České republice stále v nedohlednu. Ovšem nebylo tomu tak vždycky. V roce 2009 měla v České republice vzniknout první soukromá věznice v rámci projektu PPP[3], který měl vzniknout v Rapoticích u Brna. Ovšem z tohoto projektu nakonec sešlo.

Tato diplomová práce se snaží poskytnout ucelený pohled na možnost poskytování penitenciární péče soukromými nebo částečně soukromými objekty. Jejím cílem je seznámit čtenáře s problematikou soukromých věznic jako celku. Snahou této práce nebude subjektivně hodnotit budování soukromých věznic, ale pouze obeznámit čtenáře se základními právními a etickými prameny, ze kterých je možné nebo spíše potřebné, při budování soukromých věznic vycházet. Dalším cílem práce bude zmapovat etickou otázku soukromých věznic, která je výrazně spjata s teorií trestu. Stejně tak tato práce nabídne vysvětlení obecné problematiky PPP projektů a jejich financování. Práce se také bude zabývat již propracovaným systémem soukromého vězeňství v zemích, které s touto problematikou mají dlouholetou zkušenost. Bude se jednat především o již zmíněnou Velkou Británii a Spojené státy americké. V tomto případě se práce zaměří na historické pozadí, ve kterém byla myšlenka privatizování „vězeňského sektoru“ stvořena. V neposlední řadě by se práce měla snažit porovnat výhody a nevýhody budování soukromých věznic oproti věznicím klasickým, tedy veřejným. Jak jsem již naznačil, tato práce nebude hodnotit, zda je vstup soukromého subjektu k vykonávání trestů správným řešením, ani do jaké míry je potřeba veřejný sektor privatizovat, pouze nabídne zcela jiný přístup, kterým lze na tuto problematiku nahlížet. Zodpovězením na některé vytyčené otázky a problémy tato práce přispěje ke zvýšení povědomí o této problematice, která je do jisté míry opomíjenou jak v laické, tak i odborné společnosti. Zajisté se jedná o téma kontroverzní, ovšem dle mého názoru velmi zajímavé.

Obsahovou stránku této práce by pak měly tvořit kapitoly týkající se základního nastínění českého vězeňství. Dále by se pak práce měla věnovat již samotným soukromým věznicím, především v oblasti ekonomicko-provozní a etické. Další kapitoly bude tvořit pohled na fungování soukromých věznic ve Spojených státech amerických, Velké Británii a Austrálii. Závěrečné kapitoly budou porovnávat

[3] Public private project – volně přeloženo jako partnerství veřejného a soukromého sektoru

výhody a nevýhody, které s sebou budování a provoz soukromých věznic přináší. Praktická část práce se pak bude věnovat pohledům laické a odborné veřejnosti, kterým bude představen dotazník, jež bude následně vyhodnocen a analyzován. Práce má za cíl především zvýšit všeobecné povědomí o provozu soukromých věznic a poskytnout ucelený pohled, který bude nezaujatý a bude obsahovat odůvodněné výhody, ale také rizika, která sebou soukromé věznice přináší. Tento text by pak měl sloužit jako jakési zamyšlení se nad jinými cestami, po kterých se nejen české vězeňství může, anebo bude muset, vydat.

1 Historie vězeňství v České republice

Tato kapitola se bude věnovat stručnému nastínění historie vězeňství v České republice. Bude se jednat o opravdu krátké a stručné vymezení některých pojmů, které jsou pro práci důležité. Detailní sledování vývoje vězeňství v rámci celé historie České, potažmo Československé republiky by bylo značně komplikované a příliš by odbočilo od tématu práce. Kapitola je rozdělena do třech menších podkapitol, které se budou věnovat jednomu období z dějin našeho vězeňství.

1.1 Období od roku 1990–1993

Tato třaskavá doba, která přinesla řadu změn a novinek, se významně dotkla také věznic na našem území. První den nového roku 1990 prezident Havel vyhlašuje výraznou amnestii dopadající téměř na 16 000 trestanců, ve věznicích jich po této velmi diskutované události zůstalo přibližně 6000 z původních 22 000.[4] Problémy vyvolávané osobami postihnutými amnestií na „svobodné straně“ vězeňské zdi však nebyly jediné, které společnost trápily. Obtíže způsobovaly také osoby, které byly i nadále uvězněny. Ty v zařízeních vyvolávaly nepokoje, v některých případech i vzpoury. Nejznámější pak byla ta, odehrávajíce se ve slovenském Leopoldově. Dne 15. března roku 1990 se přes 200 trestanců rozhodlo ovládnout věznici, což se jim za pomocí barikád a ručně vyrobených zbraní, jež si obstarali díky soustruhům, které ve věznici zůstaly, podařilo. Přibližně 150 vězňů, kteří se na vzpouře nechtěli podílet, ostatní drželi jako rukojmí.[5] Tento mediálně známý případ byl pravděpodobně tím nejvíce viditelným, a možná právě díky němu se situací ve věznicích začali zabývat odborníci. Konkrétně pak komise pro vězeňství České národní rady. Velkým milníkem pro české vězeňství v tomto období je vypracování nové koncepce vězeňství z roku 1992, která by měla více reflektovat standardy evropských zemí. Na základě právě této koncepce pak

[4] KÝR, Aleš a Alena KAFKOVÁ. 25 let Vězeňské služby České republiky. *České vězeňství*. Praha: Tiskárna SHČ Vazební věznice Praha-Pankrác © Vězeňská služba České republiky, Praha 2017, s. 18. ISSN 1213-9297.

[5] ŠŤASTNÝ, Jiří. *Vzpoura ve věznici v Leopoldově před 20 roky* [online]. In:14.3. 2010 [cit. 2021-10-19]. ISSN 1210-1168. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vzpoura-veznu-v-leopoldove-pred-20-lety-plamenomety-a-barikady-ve-veznici.A100312_123109_domaci_js

vzniká a následně je přijatý *zákon č. 555/1992 o vězeňské službě a justiční stráži.*[6] Tento zákon do značné míry mění nejen organizaci, ale také způsob řízení a celkové směřování českého vězeňského systému. Další významný den můžeme spatřovat v prvním lednu následujícího roku. V tento den nejen poprvé vzniká samostatná Česká republika, ale některé věci také zanikají. Můžeme mezi ně započíst například SNV.[7] Tento sbor nahradila Vězeňská služba České republiky zřízena jako rozpočtová organizace spadající pod Ministerstvo vnitra České republiky. Vězeňská služba na rozdíl od SNV byla zbavena přímého politického ovlivňování a disponuje značnou suverenitou v rámci výkonu svých pravomocí. Díky značné decentralizaci celého veřejného sektoru byly posíleny kompetence ředitelům jednotlivých věznic obzvláště v ekonomickém a personálním sektoru. Právě díky těmto opatřením mohly být do českého vězeňství dále postupně implementovány nové nástroje a metody, které měly za cíl dále rozvíjet vězeňské prostředí.

1.2 Období mezi roky 1993–2003

Toto desetiletí nepřineslo tolik významných změn, jako období předešlé, ale i zde se objevily významné právní předpisy, které české vězeňství formovaly. Mezi ty nejzásadnější patří zajisté *zákon č. 294/1993 Sb.*[8] Tímto zákonem je upraveno začleňování odsouzených k výkonu trestu. Byla vytvořena nová diferenciace výkonu trestu. Věznice se začaly dělit podle *míry vnější ostrahy, zajištění bezpečnosti a způsobu uplatňování resocializačních programů do čtyř základních typů (stupňů): s dohledem, s dozorem, s ostrahou, se zvýšenou ostrahou.*[9] O tom, do kterého typu věznice bude odsouzený přidělen, rozhodoval soudce, který vynášel rozsudek. I toto období se však nevyhnulo některým problémům. Rozsáhlá privatizace státních podniků, která se odehrávala v 90. letech, poznamenala i české vězeňství. Velké množství podnikových pracovišť, ve kterých pracovali odsouzení vězni přímo uvnitř věznic, ukončilo svůj provoz nebo ho převedly mimo zdi věznice, čímž způsobily značné ekonomické ztráty. Dalším

---

[6] KÝR, Aleš a Alena KAFKOVÁ. 25 let Vězeňské služby České republiky. *České vězeňství*. Praha: Tiskárna SHČ Vazební věznice Praha-Pankrác © Vězeňská služba České republiky, Praha 2017, s. 20. ISSN 1213-9297.
[7] Sbor nápravné výchovy
[8] Zákon č. 294/1993 Sb., *Zákon, kterým se mění a doplňuje zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů* v posledním znění
[9] Tamtéž.

problémem byl opět vzrůstající počet vězňů. Zatímco ke dni 31.12. 1994 bylo v České republice 18 753 vězňů v roce 1998 to bylo již 22 067.[10] Tento skokový nárůst sebou přinesl obtíže spojené s ubytovacími kapacitami zařízení pro výkon trestu odnětí svobody. Problém umocňoval fakt, že v 90. letech ukončují provoz zařízení v Říčanech, Minkovicích i Mladé Boleslavi. Ovšem tato doba přinesla i posun k mezinárodní kooperaci a vzájemné spolupráci. Středobodem pro tato setkání se staly mezinárodní konference konané v Kroměříži ve dvouročních intervalech. Nejvýznamnější právní normou tohoto období, která se dotýká problematiky vězeňství a která je stále platná i v současném právním řádu, je zákon č. 169/1999 Sb.[11] Tímto zákonem je upravován výkon trestu odnětí svobody. Další posun je třeba spatřovat ve výstavbě zcela nových zařízení, která měla svůj jedinečný charakter. Mezi takové projekty můžeme započítat například výstavbu zcela nové ženské věznice ve Světlé nad Sázavou v roce 2000. O dva roky později je v tomto zařízení poprvé v České republice umožňován výkon trestu pro matky i s jejich dětmi.

1.3 Období mezi lety 2004 až po současnost

Vytváření dlouhodobých koncepcí rozvoje, které byly tvořeny především jako reakce na narůstající kriminalitu, stejně jako na změnu trestní politiky, bylo jedno z hlavních témat, které můžeme na začátku nového tisíciletí na našem území v oblasti vězeňství sledovat. Uvězněné osoby se staly také součástí dlouhodobých prognóz, a to především z pohledu postupného naplňování kapacit věznic, jak již bylo nastíněno dříve v textu. Mezi záměry koncepce rozvoje patřilo nejen vytvoření vnitřně organizovaného souboru dat týkající se uvězněných osob, a to včetně výsledků, kterých dosahovaly v penitenciární péči, ale také snaha o vyšší míru zaměstnanosti osob ve výkonu trestu. V průběhu prvního desetiletí nového milénia se české vězeňství dále snažilo rozšiřovat svoje zahraniční kontakty a vyměňovat informace o metodách a nástrojích, které lze při práci s vězněnými osobami využít. V roce 2016 je vládou schválena nová koncepce vězeňství, která naznačuje trendy a směr, kterým se chce Česká republika v této oblasti vydat. Podrobněji

[10] Statistické ročenky Vězeňské služby. Vězeňská služba České republiky [online]. [cit. 2021-10-20]. Dostupné z: https://www.vscr.cz/sekce/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby
[11] Zákon č. 169/1999 Sb., *Zákon o výkonu trestu odnětí svobody* v posledním znění

bude koncepce rozvedena v následující kapitole. Nejvýznamnější změnou bylo nabytí účinnosti zákona č. 58/2017[12], který opět měnil diferenciaci věznic. Tentokrát byl počet typů věznic snížen pouze na dva, a to na věznice s ostrahou a věznice se zvýšenou ostrahou, ovšem věznice s ostrahou se dále vnitřně diferenciovaly do 3 oddělení – s *nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení.* Na tato oddělení jsou vězni přidělovány přímo vězeňskou službu, a to na základě stupně nebezpečnosti, který mohou pro okolí, ale také pro sebe představovat. Zda bude osoba umístěna do věznice s ostrahou či do věznice se zvýšenou ostrahou dále rozhoduje soud.

1.4 Koncepce vězeňství do roku 2025

V této části práce bych rád nastínil alespoň hrubé obrysy toho, jakými nástroji a opatřeními se chce české vězeňství prezentovat podle aktuálně platné *koncepce vězeňství*.[13] Ta také bude primárním zdrojem této části práce. Podle samotných autorů koncepce se jedná *o historicky první systémovou aktivitu, která pojímá vězeňství v širším pojetí neomezeném pouze na Vězeňskou službu ČR.* Koncepce se tedy snažila analyzovat problematiku vězeňství z různých úhlů pohledu, proto se na její přípravě podíleli kromě Vězeňské služby ČR také zástupci Ministerstva spravedlnosti ČR a dalších ministerstev, probační a mediační služby, a další akademičtí i neakademičtí pracovníci. Právě na základě pestrosti oborů, ze kterých autoři koncepce pocházeli, bylo možné vytvořit 9 tematicky zaměřených podskupin, které měly za úkol shromažďovat podněty a návrhy k úpravě problematiky ve své gesci. Tyto podskupiny pracovaly na těchto 9 tématech:[14]

1) *Zaměstnávání vězňů*
2) *Zdravotnictví ve věznicích*
3) *Vzdělávání*
4) *Programy zacházení a SARPO*
5) *Legislativní změny v oblasti vězeňství*

---

[12] Zákon č. 58/2017 Sb., *Zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony* v posledním znění

[13] *Koncepce vězeňství: Koncepce vězeňství do roku 2025 – tzv. NKV* [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2016 [cit. 2021-10-24]. Dostupné z: https://www.justice.cz/web/msp/koncepce-vezenstvi

[14] Tamtéž.

6) *Řešení problematiky drog a ostatních návykových látek*
7) *Financování vězeňství*
8) *Resocializace propuštěných vězňů, návaznost na prevenci a postpéči*
9) *Bezpečnost ve věznicích*

Z těchto 9 bodů jasně vyplývá, že budování soukromých zařízení není momentálně pro české vězeňství aktuálním tématem. Na druhou stranu v koncepci můžeme nalézt prvky, které přeci jen jistou mírou na možnost spolupráce se soukromým sektorem odkazují, například zde: *„zdůraznění širšího kontextu kooperace s dalšími subjekty a institucemi, včetně nestátního charakteru“.*[15] Tyto soukromé subjekty v českém vězeňském prostředí můžeme spatřovat například v poskytovatelích vzdělávání, kteří ve věznicích pracující na edukaci vězňů v různých oblastech. Na posledních stránkách dokumentu můžeme nalézt explicitní zmínku o soukromých věznicích. Podle koncepce je však prvořadé získat podněty a ohlasy z blízkých států Evropské unie, například Rumunska či Maďarska, než bude možné o privatizaci vězeňství uvažovat i v České republice. K možná až příliš vysoké míře opatrnosti může napomoci fakt, že se Česká republika již v minulosti neúspěšně pokusila o výstavbu PPP[16] věznice. Můžeme tedy poměrně spolehlivě predikovat, že v nejbližších letech se žádného budování nové věznice v soukromém vlastnictví na území České republiky nedočkáme. Koncepce však věří, že analýza, která bude prováděna v oblasti soukromého vězeňství v zahraničních státech, by mohla, stejně jako tato práce, vést k otevřené diskusi na toto téma.

[15] *Koncepce vězeňství: Koncepce vězeňství do roku 2025 – tzv. NKV* [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2016, s.4. [cit. 2021-10-24]. Dostupné z: https://www.justice.cz/web/msp/koncepce-vezenstvi
[16] PPP – Public Private Partnership

2 Soukromé věznice

Na následujících řádcích se budu snažit vysvětlit obecné fungování soukromých věznic. Při zpracování problematiky nabídnu pohled nejen z oblastí ekonomie, práva, ale také etiky. Všechny tyto obory nahlížejí značně odlišně na takto citlivé téma, jakým umisťování odsouzených do zařízení se soukromým vlastníkem je. Právě proto pokládám za důležité nabídnout všechny pohledy a zmínit atributy, které daná oblast považuje za klíčové. Domnívám se, že pouze tímto způsobem mohu problematiku soukromých věznic dostatečně obsáhnout.

Privatizace je pojem, který je mnohými vnímán s lehkou mírou negativity. Důvody tohoto vnímání u české společnosti můžeme spatřovat pravděpodobně v 90. letech 20. století, ve kterých docházelo k některým případům privatizování státního majetku do rukou soukromého vlastníka za dosti zvláštních podmínek. Obecně se privatizací označuje *převedení majetku z vlastnictví státu do vlastnictví jiných, nestátních subjektů.*[17] Takto formulovaná definice je však pro použití na oblast vězeňství nepřesná. Ve sféře soukromého vězeňství nedochází, a z podstaty věci ani nemůže docházet, k úplnému privatizování celého sektoru. Jedná se spíše o jakýsi nástroj, kterým se může soukromý subjekt zapojit do budování a následného provozování vězeňských objektů, a kromě toho být státní moci při výkonu jejích práv a povinností užitečný a nápomocný.

2.1 Ekonomicko-provozní stránka soukromého vězeňství

Tato část práce představí soukromé věznice z ekonomického pohledu. Zisk je totiž jedním z hlavních faktorů, kvůli kterému investoři na pole vězeňství vstupují. Soukromé společnosti se snaží dosáhnout cílů nápravného systému s nižšími náklady a vyšší kvalitou. Zastánci soukromých věznic vždy budou tvrdit, že konkurenční trh a neexistence byrokratických omezení právě toto dovolí. Aby bylo možné porovnat náklady veřejných i soukromých věznic, je důležité zahrnout kapitálové náklady vězeňského zařízení a náklady spojené s monitoringem ze strany státu, který dohlíží na dodržování smluv s věznicí. Kromě toho je třeba počítat s rozdíly v požadované úrovni zabezpečení a potřeby vězňů, které ovlivňují

[17] privatizace, privatisace - ABZ.cz: slovník cizích slov. ABZ.cz: slovník cizích slov – online hledání [online]. Copyright © [cit. 29.10.2021]. Dostupné z: https://slovnik-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/privatizace-privatisace

výdaje vedení věznice. Soukromé společnosti nejsou povinny zveřejňovat mnoho podrobností o jejich operacích, včetně podrobností o nákladech na služby, které poskytují, což omezuje srovnávací schopnost. Proto například The Government Accountability Office[18] dospěl k několikanásobnému závěru, že údaje, které jsou soukromými věznicemi předkládány, nejsou dostatečné k tomu, aby bylo možné s konečnou platností tvrdit, že některý z typů věznic je nákladově efektivnější.

2.1.1 PPP projekty

Zkratka PPP označující anglická slova Public – Private Partnership, volně přeloženo jako projekty partnerství veřejného a soukromého sektoru jsou nástrojem, kterým je možné řešit některé nedostatky, se kterými se veřejný sektor může potýkat. Především nedostatek veřejných prostředků na investice a inovace. Jedním z charakteristických znaků, kterým se PPP projekty liší od veřejných zakázek, je dlouhodobost kontraktů. Zatímco u veřejných zakázek je doba plnění často kratší než jeden rok, PPP projekty se uzavírají na delší časové období, například několik desítek let.[19] Dalším podstatným rozdílem je finanční částka tvořící závazný kontrakt, ta je zpravidla vyšší než u zakázek veřejných. Zásadním rozdílem je pak konečné vlastnictví. U veřejných zakázek si stát objedná službu či zboží, u kterých se následně stává plnohodnotným vlastníkem, vlastníkem u PPP projektů je soukromý subjekt, který se stává rovněž provozovatelem. Zkráceně je tedy možné popsat PPP projekty, jako takové projekty, u kterých dochází nejen k dodání zboží či služby, ale také následnému vývoji, provozování a vlastnictví.[20] Obecně je možné s PPP projekty spojovat tyto výhody, které uvádí Evropská komise pro místní záležitosti:[21]

1) Zrychlení rozvoje infrastruktury
2) Rychlejší implementace

[18] U.S. Government Accountability Office (U.S. GAO). U.S. Government Accountability Office (U.S. GAO) [online]. [cit. 29.10.2021] Dostupné z: https://www.gao.gov/
[19] PAVEL, Jan. PPP Projekty v České republice — šance nebo riziko? [online]. Praha, 2007 s. 39 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: http://transint.xred.cz/doc/vz_analyza_ppp_implementace.pdf
[20] Tamtéž.
[21] Guidelines for successful public – Private partnerships. European commission directorate-general regional policy [online]. Brussel, 2003, [cit. 8.2.2022].
Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf

3) Snížení provozních nákladů

4) Lepší management rizik

5) Zvyšování kvality veřejných služeb

6) Generování dodatečných příjmů

7) Zvyšování kvality managementu veřejného sektoru

Z těchto 7 bodů je patrné, že většina z nich je použitelná i na problematiku privatizace věznic. Příznivci soukromých věznic si slibují velký přínos především v bodech 3 a 5, což tato práce dále rozvádí v kapitole 4. Jestli však vytvoření PPP projektu přinese očekáváné výhody záleží především na znění smlouvy, která jednotlivé projekty ošetřuje.[22] K uvedeným výhodám je však nutné uvést také nevýhody a rizika, která sebou PPP projekty přinášejí. Nejvýznamnějším problémem, který se výrazně týká také problematiky soukromých věznic, je konečné stanovení kvality služeb, která je v soukromém sektoru poskytována. Právě z tohoto důvodu je klíčové, aby smlouva obsahovala přesná znění podmínek, za kterých je možné danou službu provozovat. V případě soukromých věznic se často tyto podmínky týkají pravidelných kontrol či stálého dozoru státních úředníků ve věznici, poskytování veškerých dat veřejnému sektoru, stanovení standardů, které musí být v soukromé věznice dodržovány, zákazem prodlužování trestů bez dozoru státního kontrolora, řešení stížností od samotných vězňů, ale i pracovníků v soukromých věznících osobou, která stojí mimo systém soukromé věznice a další.[23] Všechny tyto podmínky mají ochraňovat uvězněné osoby tak, aby se jim dostávalo stejných standardů, jako osobám ve věznicích státních.

2.1.1.1 Ekonomika PPP projektů

Jak již bylo v textu naznačeno, Česká republika nemá s problematikou PPP projektů příliš bohaté zkušenosti, ale především v anglosaských zemích se jedná

[22] PAVEL, Jan. *PPP projekty v ČR – šance nebo riziko?* [online]. In: Praha, 24. října 2005, s. 19 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://adoc.pub/transparency-international-eska-republika-dkuje-za-finanni-p.html

[23] MCDONALD, Douglas a Carl PATTEN. *Governments' Management of Private Prisons* [online]. 2004, September 15, 2003, s. 139 [cit. 2022-02-06].
Dostupné z: https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/203968.pdf

o aktuální fenomén, který se stal součástí běžného života. Díky velké podpoře Margaret Thatcher se Británie v minulosti rozhodla finanční krizi řešit vstupem soukromých subjektů na pole veřejných zakázek, a to díky předpokladu, že soukromé společnosti jsou schopny zabezpečit standardy především levněji a efektivněji. Existují však rizika, která sebou vstup soukromého sektoru přináší. Především se jedná o obavu, že stát, jakožto zadavatel zakázky, bude v nižším – podřízeném postavení oproti sektoru soukromému.[24] Dalším problémem je, že není zaručené, že vstup soukromého investora do veřejného sektoru bude vždy znamenat snížení nákladů. Právě výhodností vstupu soukromého investora se zaobírá teorie transakčních nákladů.[25]

2.1.1.2 Teorie transakčních nákladů a Brown-Potoskiho ekonomický model

Tato metoda se zaobírá klasifikací služeb, které může veřejný sektor „nabízet do rukou“ sektoru soukromému. Definicí transakčních nákladů rozumíme všechny náklady spojené s konkrétním kontraktem, od kterých odečteme náklady produkční.[26] Pro úplnost – produkčními náklady rozumíme „*náklady příčinně spjaté s tvorbou a přidanou hodnotou konkrétního výkonu, zahrnuté do ocenění tohoto výkonu*“.[27] V sektoru soukromých věznic to znamená, že produkčními náklady rozumíme takové náklady, které jsou napřímo spojené s provozem vězeňského zařízení, a to včetně veškerých poskytovaných služeb. Zatímco transakčními náklady zjednodušeně rozumíme ty náklady, které byly vynaloženy na uskutečnění transakce mezi veřejným a soukromým sektorem. Vždy je nutné k nákladům produkčním připočíst právě také náklady transakční, které v některých případech mohou převýšit ekonomickou výhodnost. To by pak znamenalo, že i když soukromý provozovatel je schopen službu poskytovat ekonomicky výhodněji, stát by vždy měl zvážit, jestli je pro něj v konečném důsledku opravdu

---

[24] PAVEL, Jan. *PPP projekty v ČR – šance nebo riziko?* [online]. In: Praha, 24. října 2005, s. 10 [cit. 2022-03-08].
Dostupné z: https://adoc.pub/transparency-international-eska-republika-dkuje-za-finanni-p.html
[25] PAVEL, Jan. Transakční náklady a veřejné zakázky? [online]. In: Praha, 2006, s. 12 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z:
https://www.researchgate.net/publication/228588667_Transakcni_naklady_a_verejne_zakazky
[26] Tamtéž.
[27] HINDLS, Richard, Stanislava HRONOVÁ a Robert HOLMAN. Ekonomický slovník. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy odborné slovníky, s. 321. ISBN 978-80-71798194.

výhodné službu přenést pod jeho správu. Teorie transakčních nákladů vyhodnocuje své poznatky především díky Brown-Potoskiho ekonomickému modelu. Tento model pracuje se čtyřmi skupinami služeb, které by stát mohl vyvést „do rukou“ sektoru soukromého. Tyto skupiny označuje písmeny A, B, C a D.[28]

Do skupiny A lze zařadit služby jako odvoz odpadů, ochrana a úklid veřejného prostranství apod. – tyto služby se nazývají „měřitelné tržní služby“. Druhou skupinou B, nazývanou „měřitelné monopolní služby“, chápeme obecně dodávky energie. Například dodávky plynu nebo elektřiny. Třetí skupina C sdružuje služby zdravotnického charakteru jako jsou například zdravotní programy apod. Služby v této skupině jsou nazývány jako „neměřitelné tržní služby“. Poslední skupinu D tvoří služby označované jako „neměřitelné monopolní služby“. Skupina D je pro tuto práci zcela nejdůležitější, protože jsou do ní započítány služby jako policie, hasiči, ale také právě vězeňství. Brown-Potoskiho model označuje jako nejvýhodnější pro spolupráci se soukromým sektorem skupinu A. Skupiny B a C jsou pro spolupráci ve formě PPP projektů možné, ale je u nich možné shledat rizika, která spolupráci budou omezovat. Skupina D je pak podle tohoto ekonomického modelu zcela nepoužitelná pro kooperaci se soukromým sektorem, a to jak ve formě PPP projektů, tak formou zadávání veřejných zakázek. Podle některých autorů neplatí Brown-Potoskiho model bez výjimky a v některých případech mohou výhody transformace státních služeb do soukromých rukou překonat ekonomická rizika.[29]

2.1.1.3 Základní způsoby spolupráce veřejného a soukromého sektoru v oblasti vězeňství

V dnešní době obecně můžeme rozpoznávat dva typy spolupráce, které jsou proměnné především formou, kterou poskytují zajištění ostrahy věznic.[30] První způsob, který tato práce bude rozvádět detailněji na následujících stranách, je ten používaný ve Spojených státech amerických, Velké Británii a Austrálii. Ve

---

[28] PAVEL, Jan. *PPP projekty v ČR – šance nebo riziko?* [online]. In: Praha, 24. října 2005, s. 11 [cit. 2022-03-08].
Dostupné z: https://adoc.pub/transparency-international-eska-republika-dkuje-za-finanni-p.html
[29] Tamtéž.
[30] ŠNAJDR, Jan. *Asociace PPP pro podporu projektů spolupráce veřejného a soukromého sektoru*[online]. In: Praha, 28.9.2005, s. 22 [cit. 2022-03-08].
Dostupné z: https://docplayer.cz/68985993-Asociace-ppp-pro-podporu-projektu-spoluprace-verejneho-a-soukromeho-sektoru.html

zmíněných zemích je zpravidla přenesena většina aktivit spojených s výkonem a provozem věznice na soukromého provozovatele. Soukromý provozovatel je tak odpovědný nejen za své zaměstnance, ale také za osoby, které jsou ve věznici uvězněny. Druhým systémem, kterému se však tato práce nebude do detailu věnovat, je tzv. francouzský model.[31] Tento model je typický pro některé země v kontinentální Evropě, například Francii, Německo a další. Tento model je označovaný také jako semi-private nebo smíšený model. V tomto typu věznice jsou pouze některé činnosti vykonávány soukromými subjekty, ovšem vlastnictví i provoz věznice je stále „v rukou státu". A tak je možné, aby vězni vykonávali trest mimo objekt patřící státu, ale dozor nad nimi by nadále příslušel státním dozorcům.[32] Dalšími možnostmi spolupráce soukromého sektoru ve státních věznicích je lékařská péče, stravování či zájmová činnost pro odsouzené.[33] Zatímco tento model má v České republice alespoň přibližnou právní oporu, a to v zákoně o výkonu trestu odnětí svobody, ve kterém se v §13 píše: "*Ministr může zřídit věznici i v jiném objektu, než který je ve správě Vězeňské služby, pokud s tím vlastník takového objektu souhlasí a uzavře smlouvu o zřízení věcného břemene. Objekt, ve kterém je věznice zřízena, spravuje a provozuje vlastník objektu na základě smlouvy uzavřené s Vězeňskou službou. Vězeňská služba však odpovídá za střežení, zacházení s odsouzenými a dodržování zákonných podmínek výkonu trestu. V těchto objektech rovněž provádí státní stavební dohled. Uzavřením smlouvy o správě a provozu není dotčeno právo dozoru a kontroly nad výkonem trestu.*" [34] Právě tento paragraf dává vězeňskému zařízení možnost vzniknout i v nestátních objektech.

Oproti tomu první popsaný model, tedy takový, ve kterém veškeré provozní i vlastnická práva přechází na soukromý subjekt, nemá v českém právním řádu

---

[31] Organizing Prisons through Public-Private Partnerships: a CrossCountry Investigation. Brazilian Administration Review [online]. Rio de Janeiro: BAR, 2013, January 2013, roč. 1, č. 6. [cit. 2022-02-09].
Dostupné z: https://www.scielo.br/j/bar/a/7qjhpMcvMyRNWjXMxTqqyXB/?lang=en&format=pdf
[32] MIKULE, Vladimír a Oto NOVOTNÝ. Vězeňství a právo. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví.* 1998, roč. 6 č. 6, s. 5. ISSN 1210-6410.
[33] Tamtéž.
[34] Zákon č. 169/1999 Sb., Zákon o výkonu trestu odnětí svobody částka v posledním znění

jakékoliv zastoupení a pro jeho vytvoření by bylo třeba velké množství legislativních změn.

Pro pochopení fungování ekonomické stránky soukromých věznic tato práce nabídne konkrétní srovnání z USA, ve kterých fungují jak věznice státní, tak věznice soukromé. Právě stát Mississippi ve Spojených státech amerických je pro snahu o ekonomické hodnocení veřejných a soukromých věznic výhodný, protože stát dohlíží na veřejná i soukromá zařízení a shromažďuje informace o provozních a kapitálových nákladech soukromých věznic. Podle zprávy, která byla poskytnuta zákonodárnému sboru státu Mississippi[35], činní denní náklady ve státní věznici 50,63 dolarů za den za jednoho vězně. Státní zákony požadují, aby byl provoz soukromých věznic alespoň o 10% levnější se stejnou úrovní kvality a bezpečnosti. Nároky na vězně v soukromých nebo státních věznicích budou vždy prakticky stejné, a proto je třeba hledat úspory v soukromých zařízeních jinde. I když se mnoho argumentů ve prospěch soukromých věznic zaměřuje na operativní inovace, ve skutečnosti primárním mechanismem pro úsporu nákladů v soukromých věznicích je snížení platu pracovníků v zařízeních (asi 65 až 70 % provozních nákladů věznic jde na platy zaměstnanců).[36] Například pracovníci ve Spojených státech amerických v soukromých věznicích obdrželi podle statistik v roce 2015 o 7000 dolarů za rok méně než zaměstnanci ve věznicích státních.[37] Tento fakt nám ukazuje, že ekonomická výhoda soukromých věznic je z velké části postavena právě na nižším ohodnocení zaměstnanců. Dalším důvodem nižšího ekonomického zatížení soukromých věznic může být skutečnost, že soukromé věznice obecně využívají jednoho pracovníka na více trestanců, oproti věznicím provozovanými státem. Zatímco ve věznicích soukromých má jeden dozorce na starost průměrně 6,9 vězňů, ve státních věznicích je to 4,9 vězně.[38]

---

[35] Mississippi Department of Corrections' FY 2020 Cost Per Inmate Day [online]. In: January 4, s. 23 [cit. 2021-11-21].
Dostupné z: https://www.scribd.com/document/490599926/Mississippi-Department-of-Corrections-FY-2020-Cost-Per-Inmate-Day#download&from_embed

[36] AUSTIN, James a Garry COVENTRY. Emerging Issues on Privatized Prisons. U.S. Department of Justice Office of Justice Programs, 2001, s. 38. ISBN 978-056722050.

[37] Tables Created by BLS. U.S. Bureau of Labor Statistics [online].
Dostupné z: https://www.bls.gov/oes/tables.htm

[38] MUMFORD, Megan, Diane SCHANZENBACH a Ryan NUNN. The Economics of Private Prisons: Economic analyse [online]. In: *The Hamilton Project*, 2016, October 2016, s. 7 [cit. 2021-11-21].
Dostupné z: https://www.hamiltonproject.org/assets/files/economics_of_private_prisons.pdf

Snižování počtu dozorců společně se snižováním jejich platu je nástrojem, který používá většina soukromých zařízení v USA.[39] Je důležité ale podotknout, že zástupci soukromých věznic vysvětlují tento fakt tím, že jejich věznice jsou modernější a bezpečnější, proto je pro splnění nastavených standardů potřeba menší počet pracovníků, kteří mají nižší pracovní nasazení. Tedy, že jejich finanční ohodnocení není podhodnocené, ale přiměřené.

2.2 Etická otázka soukromých věznic

Tato podkapitola se bude věnovat etické otázce, která je spjata s účelem výkonu trestu odnětí svody. Podle Jana Laty je účelem trestního práva v obecné rovině *ochrana společnosti, společenského řádu a udržení společensky nežádoucího chování na minimální úrovni.*[40] Ochrana společnosti má v moderních společnostech velké množství podob, trest odnětí svobody je pak jedna z nejpřísnějších, která může být uplatněna. V zásadě je obecně popisováno 5 základních teorií chápání trestu.[41] Jsou jimi teorie retributivní, teorie odstrašení, teorie eliminační, teorie rehabilitační a teorie restituční. Všechny tyto teorie by se měly navzájem doplňovat tak, aby byl trest – pobyt ve věznici opravdu přínosný nejenom pro společnost, která je sama chráněna, ale také pro samotného vězně. V souvislosti s provozem soukromých věznic je možné spatřovat nepatrné rozdíly, které se projevují především v etické otázce této problematiky.

2.2.1 Teorie retributivní

Odplatná, jak se jinak také nazývá, je teorie považující trest jako reakci na protiprávní jednání pachatele. Podle této zásady je trest vnímám v podstatě jako odplata, která musí následovat po spáchání kriminálního jednání. V souvislosti s privatizací věznic je otázka retributivní teorie skloňována především s možností vykonávání zmíněné odplaty ne státem, ale právě soukromou společností. Je důležité podotknout, že podle zmíněné teorie musí být vždy odplata úměrná společenské škodlivosti daného činu. S nástupem soukromých věznic je však státu umožněno, aby budoval nové vězeňské kapacity, čímž by mu bylo

[39] AUSTIN, James a Garry COVENTRY. Emerging Issues on Privatized Prisons. U.S. Department of Justice Office of Justice Programs, 2001. s. 50 ISBN 978-0756722050.
[40] LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. LexisNexis, 2008. s. 55. ISBN 80-86920-24-0.
[41] GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s.175. ISBN 978-80-7598-554-5.

umožněno zvyšovat „odplatu“ za protiprávní čin, v zájmu ekonomické výhodnosti. Tedy že by stát ukládal tresty odnětí svobody za méně závažné činy, díky lobbingu provozovatelů soukromých věznic, a dále tlaku, který je na politiky odpovědné za rozhodování v této oblasti vytvářen běžnými občany. V tomto bodě je však nutné připomenout, že podle retributivní teorie je trest pouze odplatou za protiprávní jednání a ničím jiným.[42] Podle této teorie by tak nemělo být nahlíženo na trest jako na možnost ekonomického zisku, který je výhodný, jak pro státní, tak pro soukromý sektor nebo jako nástroj získání politických bodů.

2.2.2 Teorie odstrašení

Hlavním motivem teorie odstrašení je snaha odradit pachatele od dalšího páchání trestné činnosti. Tato teorie spoléhá především na individuální, ale také na generální prevenci.[43] Ta předpovídá, že pokud bude trest za protiprávní jednání dostatečně přísný, odradí pachatele od recidivy a další potenciální pachatele od kriminálního jednání. Charakteristické pro teorii odstrašení je exemplární potrestání pachatele či pachatelů tak, aby se stali odstrašujícím případem pro běžné občany. Tento trend můžeme v souvislosti s privatizací vězeňství sledovat například ve Spojených státech amerických, kde jsou vězni poutáni do kovových okovů a následně vykonávají činnost pro soukromý subjekt. Vzhledem k oblíbenosti PPP projektů v oblasti budování infrastruktury v USA jsou pak takoví vězni viděni v těsné blízkosti projíždějících aut, což má za následek tížený odstrašující faktor.[44]

2.2.3 Teorie eliminační

Smyslem této teorie je vyčlenit pachatele od společnosti, což přináší nejvyšší možnou ochranu společnosti, stejně jako nejvyšší možnou ujmu pro pachatele. Právě díky již zmíněnému tlaku ze strany veřejnosti na přísné trestání pachatelů poptávka po zařízeních, ve kterých by pachatelé mohli být izolováni od většinové společnosti, roste. Tento fakt značně napomáhá soukromým subjektům, aby státu

---

[42] LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. LexisNexis, 2008. s. 55. ISBN 80-86920-24-0.
43 GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s.175 ISBN 978-80-7598-554-5.
[44] KARABEC, Zdeněk. Problematika krátkodobých trestů odnětí svobody. *České vězeňství: čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci*. Praha, 2000, roč.8 č.2 s.6. ISSN 1213-9297.

de facto nabídly pomocnou ruku ve formě PPP projektů.[45] Podle řady odborníků však ukládání trestu odnětí svobody není správným nástrojem, kterým by se zvýšenou kriminalitou mělo bojovat. Podle některých názorů je pak nutné se zabývat myšlenkou, zda by krátkodobé tresty odnětí svobody neměly být zrušeny úplně,[46] protože na vězně působí kontraproduktivně a může u něho nastat tzv. proces prisonizace.[47] Právě prisonizace má pak za následek daleko složitější opětovné začlenění vězně do společnosti. S ohledem na soukromé věznice je možné uvažovat o zařízeních, ve kterých by proces prisonizace byl snižován na co nejnižší úroveň tak, aby zde docházelo k naplňování eliminační teorie, ale zároveň, aby vězeň měl možnost se po uplynutí trestu bezproblémově zapojit do chodu společnosti. Nutno podotknout, že tomuto začleňování se již dnes věnují některé programy naplňované soukromými subjekty, či neziskové organizace (kurzy, školení, terapie apod.).

2.2.4 Teorie rehabilitační

Podle této teorie je kriminální chování pachatele zapříčiněno vlivy, které na pachatele v průběhu života působily. Trest má podle této teorie takovéto vlivy eliminovat, respektive naučit pachatele, jak s nimi pracovat. Mezi charakteristické vlivy prostředí může patřit chudoba, špatná výchova dítěte, nevzdělanost a další.[48] Jedním z postupů, který je v rámci rehabilitační teorie uplatňován, je resocializace. Resocializační programy a snaha jejich implementace do českého vězeňského prostředí je patrná z koncepce vězeňské služby.[49] Jak již bylo v textu dříve naznačeno, v této době jsou soukromými subjekty naplňovány dílčí úkoly resocializace. Existují ovšem země jako Velká Británie či Wales, ve kterých je

---

[45] Organizing Prisons through Public-Private Partnerships: a CrossCountry Investigation. *Brazilian Administration Review* [online]. Rio de Janeiro: BAR, 2013, January 2013, roč. 1, č. 6. [cit. 2022-02-09].
Dostupné z: https://www.scielo.br/j/bar/a/7qjhpMcvMyRNWjXMxTqqyXB/?lang=en&format=pdf
[46] KARABEC, Zdeněk. Problematika krátkodobých trestů odnětí svobody. *České vězeňství: čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci*. Praha, 2000, roč.8 č.2, s.6. ISSN 1213-9297.
[47] Tento pojem obecně představuje proces, při kterém se běžný člověk inteligenčně, psychologicky, ale také sociologicky přizpůsobuje prostředí věznice.
[48] LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. LexisNexis, 2008, s.67. ISBN 80-86920-24-0.
[49] *Koncepce vězeňství: Koncepce vězeňství do roku 2025 – tzv. NKV* [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2016 [cit. 2022-02-10].
Dostupné z: https://www.justice.cz/web/msp/koncepce-vezenstvi

resocializace zcela vykonávána soukromým subjektem.[50] V těchto zařízeních je pak zcela na soukromé společnosti, jakým způsobem bude vězně motivovat, či jaké prostředí jim pro jejich resocializaci vytvoří. Z tohoto pohledu je velmi důležité vytvoření pozitivních pracovních vztahů se soukromými společnostmi, které mohou vězňům nabídnout pracovní místo i po vypršení jejich trestu. Právě z tohoto pohledu může soukromá věznice představovat jakousi výhodu oproti věznici státní. Tedy, že soukromé společnosti mezi sebou dokáží lépe řídit své vztahy a nabízet vězňům zajímavější a v některých případech i lépe placené pracovní pozice než sektory veřejné.[51]

2.2.5 Teorie restituční

Poslední obecně popisovanou teorií chápání trestu je teorie restituční. Ta má v zásadě za cíl narovnat všechny vztahy, které byly pácháním trestné činnosti pachatelem narušeny. Hlavním motivem této teorie je tzv. restorativní justice. Jejími hlavními myšlenkami pak jsou především snaha o to, aby se pachatel aktivně zúčastnil náhrady způsobené škody, pokud se dobrovolně nechce účastnit, měl by být v krajním případě donucen soudem. Škodu nelze chápat pouze jako materiální, ale především jako duševní. Páchání kriminálního jednání pak nelze chápat jako porušení zákonných norem, ale především jako škodu, která byla způsobena oběti či celé společnosti.[52] Privatizování vězeňství by mohlo v oblasti restorativní justice napomoci zvýšením pracovních míst, ve kterých by bylo možné získat finanční prostředky, které by byly následně použity pro náhradu škody oběti, čímž by docházelo k pomyslnému narovnání poškozených vztahů.

Z tohoto výčtu je patrné, že soukromé věznice z etického a morálního hlediska dokáží nabídnout jisté výhody oproti věznicím státním. Především ve vytvoření

---

[50] Private punishement: Who profits [online]. In: *Prison Reform Trust*, 2005, s. 13 [cit. 2022-02–10]. Dostupné z: http://www.prisonreformtrust.org.uk/portals/0/documents/private%20punishment%20who%20profits.pdf

[51] Organizing Prisons through Public-Private Partnerships: a CrossCountry Investigation. *Brazilian Administration Review [*online]. Rio de Janeiro: BAR, 2013, January 2013, roč. 1 č. 6 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: https://www.scielo.br/j/bar/a/7qjhpMcvMyRNWjXMxTqqyXB/?lang=en&format=pdf

[52] ZEHR, Howard. Úvod do restorativní justice. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. s.12. ISBN 80-902998-1-4.

většího množství pracovních míst, která jsou základem nejedné z uvedených teorií.

2.3 Soukromé věznice ve Spojených státech amerických

Prvním soukromým zahraničním vězeňským systémem, na který se tato práce zaměří bude ten americký. Spojené státy americké mají s výstavbou a provozem soukromých věznic největší zkušenosti. Tento fakt je dán především díky brzkému začátku jejich výstavby. Systém soukromých věznic ve Spojených státech amerických je navíc velmi detailně a odborně popsán mnoha autory, a proto je vhodný pro analýzu touto diplomovou prací.

2.3.1 Historie vzniku soukromých věznic ve Spojených státech amerických

Fenomén soukromých věznic v USA se naplno začíná projevovat mezi lety 1970-1980 pod vládou Ronalda Reagana. Spojené státy americké se tou dobou potýkají s alarmujícím nárůstkem kriminality, který je řešen trestáním i méně závažných zločinů pobytem za mřížemi. Na konci roku 1985 vzrostl počet vězňů o 226 000 oproti roku 1975. O dalších 10 let později byla situace ještě závažnější. Počet se zvýšil o dalších 760 000 uvězněných osob na celkových 1,5 milionu.[53] Se zvýšením počtu trestanců logicky vzrostly finanční, ale i kapacitní požadavky. Proto se Reaganova administrativa rozhodla povolit a de facto podpořit vstup soukromých objektů do oblasti vězeňství. Soukromé firmy a investoři viděli ve vstupu do této oblasti možnost zisku, který plynul z velké poptávky po zvýšení prostorů pro trestance, a proto se nabízely velmi lukrativní nabídky, které by problém vlády pomohly řešit. Nabídli vystavět a dále řídit věznice se sníženými náklady, a navíc daleko efektivněji.[54] Jedna z prvních společností, která se v této oblasti angažovala, byla Corrections Corporation of America, která byla založena v roce 1983. Během prvního roku získala nabídku spravovat věznici Hamilton County ve státě Tennessee. O další dva roky později nabídla 200 milionů amerických dolarů státu Tennessee za správu celého vězeňského systému. I když

[53] STATE PUNISHMENT AND PRIVATE PRISONS. *Duke Law Journal*. DECEMBER 2005, č.3 ISSN 1939-9111.
[54] FEELEY, Malcolm a Edward RUBIN. Judicial Policy Making and the Modern State: How the Courts Reformed America's Prisons (Cambridge Studies in Criminology). Cambridge: Cambridge University Press, 2000. ISBN 978-0521777346.

byl tento návrh zamítnut, jednalo se o první velký krok, který otevřel dveře pro mnoho dalších investorů na poli soukromého vězeňství ve Spojených státech amerických.[55]

2.3.2 Současná situace

Vzhledem k tomu, že Spojené státy americké jsou federálně uspořádaným státem, je potřeba rozeznávat dva rozdílné vězeňské systémy. Prvním z nich je federální, který spravuje Federální úřad pro vězeňství. Ten vykonává dohled nad pachateli, kteří spáchali federální zločiny. Druhý systém je složitější, a to z toho důvodu, že jej vykonává každý stát samostatně. Z důvodu lepší orientace nabídnu krátkou analýzu obou systémů.

2.3.2.1 Federální systém

V současné době existuje 122 federálních věznic, které jsou rozděleny do 5 rozdílných bezpečnostních úrovní. Úrovně zabezpečení jsou založeny na takových prvcích, jako je přítomnost vnějších hlídek, věží, bezpečnostních bariér nebo detekčních zařízení, typ obydlí uvnitř instituce, vnitřní bezpečnostní prvky a poměr zaměstnanců a vězňů. Zařízení jsou označena jako minimální, nízká, střední, vysoká a takzvaná komplexní.[56] Ve federálních věznicích, jak již bylo napsáno, končí ti, kteří se provinili proti zákonům federace. Jedná se například o takové činy, které byly spáchány na území více států nebo proti vládním úřadům, či jejím úředníkům. Další velkou skupinou jsou pak trestné činy tzv. *bílých límečků.* Mezi tyto činy můžeme zařadit například podvod či daňové trestné činy.[57] Věznice na federální úrovni v roce 2019 zadržovaly 175 116 osob, což představuje malý zlomek z celkového počtu 1 430 805 vězňů. Na druhou stranu je potřeba říct, že více než 15 % kapacity federálních věznic je spravováno soukromými objekty, což je téměř dvojnásobek oproti státnímu systému.[58]

---

[55] TABAROOK, Alexander. Changing the Guard: Private Prisons and the Control of Crime. Independent Institute, 2002. s.189 ISBN 978-0945999874.
[56] BOP: Federal Prisons. BOP: Federal Bureau of Prisons Web Site [online]. Dostupné z: https://www.bop.gov/about/facilities/federal_prisons.jsp
[57] 10 Difference Between Federal Prison And State Prison - *Viva Differences*. Viva Differences - [online]. Copyright © 2020 [cit. 20.11.2021]. Dostupné z: https://vivadifferences.com/federal-prison-vs-state-prison/
[58] Prisoners in 2019: Private prisons. Bureau of Justice Statistics [online]. 2020, October 2020 [cit. 2021-11-19]. Dostupné z: https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/p19.pdf

2.3.2.2 Státní systém

Státní systém je tvořen zhruba 1700 věznicemi, ve kterých si trest odpykají ti, jež porušili zákon daného státu. Toto porušení proběhlo v rámci území pouze jednoho státu a zpravidla je vyšetřování vedeno státní policií. Příkladem takovýchto činů mohou být vražda, znásilnění či jiné. Zatímco federální věznice jsou pod dohledem Federace, nad státními věznici dohlíží stát, ve kterém se věznice nachází. Počet odsouzených ve státních věznicích dosáhl v roce 2019 1 255 689. Z tohoto počtu bylo v soukromých státních věznicích uvězněno přes 88 545 osob, což představuje podíl 7,1 %.[59]

2.3.3 Počet odsouzených v soukromých věznicích

Americký statistický úřad (BJS)[60] sleduje počet vězněných osob v soukromých věznicích na základě sběru dat z jednotlivých věznic. Z těchto dat lze vyčíst, že k 31. prosinci 2019 bylo v soukromých věznicích 115 954 osob ve výkonu trestu, což reprezentuje zhruba 8 % všech uvězněných ve Spojených státech amerických. Celkový počet se od roku 2000 navýšil o 32 %, což je poměrně signifikantní nárůst. Na druhou stranu je třeba podotknout, že počet uvězněných v soukromých věznicích dosáhl svého vrcholu v roce 2012 a od té doby se snížil o zhruba 16 %. Tehdy bylo v soukromých věznicích drženo rekordních 137 220 osob. Pokud se detailněji podíváme na tabulku 1[61] zjistíme, že procentuální zastoupení vězňů v soukromých sektorech k celkovému počtu vězňů se ve Spojených státech amerických stabilně drží na úrovni kolem 8 %. Ovšem je potřeba se podívat detailněji na jednotlivé státy USA. Zatímco 5 států[62] v soukromých věznicích drželo více než jednu pětinu svých vězňů, a například Montana rekordních 36 %, 18 států nemělo ve svých soukromých věznicích ani jednoho vězně. Pokud bychom se podívali na absolutní čísla, nejvíce vězňů v soukromých věznicích bylo ve státě Texas a to přesně 12 516 osob.[63] Tento fakt může být dán tím, že velké procento vězňů v soukromých věznicích jsou ilegální

[59] Prisoners in 2019: Private prisons. Bureau of Justice Statistics [online]. 2020, October 2020 [cit. 2021-11-19]. Dostupné z: https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/p19.pdf
[60] Tamtéž.
[61] Tamtéž.
[62] Montana, Nové Mexiko, Tennessee, Oklahoma, Havaj
[63] Prisoners in 2019: Private prisons. Bureau of Justice Statistics [online]. 2020, October 2020 [cit. 2021-11-19]. Dostupné z: https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/p19.pdf

imigranti, kteří se pokouší proniknout do USA právě skrz stát Texas. Tato dočasná detence je placena Americkým úřadem pro imigraci a vymáhání cel (ICE).[64] Právě tento úřad má pravomoc zadržovat kohokoliv, kdo se ilegálně snaží překonat hranice USA, stejně jako každého, kdo byl vyhoštěn a je zadržován za účelem deportace.[65] Podle dat, které poskytuje ICE[66], je možné dopočítat, že například v roce 2016 až 67 % všech zadržených ICE bylo zadržováno v soukromých věznicích.

Tabulka 1 Počet uvězněných v soukromých věznicích v USA

ROK	Celkový počet vězňů v soukromých věznicích	Procento ze všech uvězněných
2000	90,542	6,5 %
2001	91,953	6,5 %
2002	93,912	6,5 %
2003	95,707	6,5 %
2004	98,628	6,6 %
2005	107,94	7,1 %
2009	129,336	8 %
2010	128,195	8 %
2011	130,941	8,2 %
2012	137,22	8,7 %
2013	133,044	8,4 %
2014	131,261	8,4 %
2015	126,272	8,3 %
2016	128,323	8,5 %
2017	121,044	8,4 %
2018	118,444	8,1 %
2019	115,954	8,1 %

[64] U.S. Immigrations and Customs Enforcement

[65] GAES, Gerald G. Current status of prison privatization research on American prisons and jails. *Criminology & Public Policy* [online]. 2019, roč. 18 č. 2, s. 269-293 [cit. 2021-11-20]. ISSN 1538-6473. Dostupné z: doi:10.1111/1745-9133.12428

[66] Homeland Security: Immigration Enforcement Actions. *Homeland Security* [online]. October 2020 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: https://www.dhs.gov/immigration-statistics/enforcement-actions

2.4 Soukromé věznice ve Velké Británii

Velká Británie přichází s myšlenkou realizace soukromého vězeňství jako první evropská země. Prostředí soukromých věznic je ve Velké Británii velmi složitým systémem, který je však vhodný k popsání na následujících stránkách.

2.4.1 Historie vzniku soukromých věznic

Stejně jako ve Spojených státech amerických i ve Velké Británii vznikala myšlenka soukromého vězeňství v přímé návaznosti na rostoucí míru kriminality, která sebou nesla pochopitelně také nárůst vězeňské populace. Právě vytvářením soukromých věznic se britská konzervativní vláda v pozdních 80. letech 20. století tento problém snažila řešit. Na privatizaci bylo nahlíženo jako na nástroj, kterým je možné vyvést zemi z ekonomické krize, která Velkou Británii postihla. Nejenom ve vězeňském sektoru. Stejně tak byla vláda rozhodnuta rozšířit volný trh s veřejnými službami. V roce 1986 dospěl britský parlamentní výbor pro vnitřní věci k závěru, že hlavními výhodami zadávání zakázek na výstavbu a správu věznic soukromým subjektům jsou tyto:[67]

1. Daňový poplatník není okamžitě zatížen placením počátečních kapitálových nákladů
2. Je dramaticky snížena doba, za kterou jsou věznice postaveny
3. Je značně zvýšena efektivita provozu

Stejný parlamentní výbor o rok později navrhuje ministerstvu vnitra, aby experimentálně umožnil soukromým společnostem účastnit se výběrových řízení na výstavbu a spravování věznic. Nedoporučil však, jakým způsobem by měly být společnosti hodnoceny a podle jakého systému by měly být vybírány. I přesto byl návrh přijat a převzat do praxe. Ve výběrovém řízení v roce 1991, jehož se nemohl zúčastnit veřejný sektor, byla zakázka na správu věznice HMP Wolds udělena společnosti G4S, která se tak stala první společností provozující soukromou věznici na území nejen Velké Británie, ale také celé Evropy[68]. Nově vybudována věznice s 320 lůžky pro mužské vězně byla otevřena už v roce 1992. V prvních

[67] UK Parliament: Home Affairs Committee. Https://www.parliament.uk/ [online]. 1986 [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: https://committees.parliament.uk/committee/83/home-affairs-committee/
[68] HM Prison Wolds. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 9 December 2021 [cit. 2021-12-11].
Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/HM_Prison_Wolds

měsících se věznice potýkala s řadou počátečních problémů, na které upozorňovaly některé orgány.[69] Konzervativní vláda však kritické ohlasy přehlížela a v roce 1993 dokonce oznámila, že v rámci podpory soukromého podnikaní budou všechny nově vznikající věznice budovány soukromými společnostmi.[70]

2.4.2 Současná situace

V současné době je ve Velké Británii provozováno 117 věznic. 14 z nich je v soukromém vlastnictví a jsou provozovány těmito soukromými společnostmi – G4S Justice Service, Serco Custodial Services, Serco a Sodexo Justice Services.[71] Celkový počet vězňů na území Velké Británii byl na konci roku 2020 78 618.[72] Počet trestanců, kteří jsou vězněni v soukromých věznicích, se pohybuje okolo 17 %. Konkrétně ve Velké Británii a Walesu je to 18,46 % a ve Skotku, které je řízeno dle vlastního vězeňského systému, je to 15, 3 %.[73] V současnosti existují ve Spojeném království 3 způsoby, kterými může soukromá společnost převzít vedení ve věznici.[74]

1. Společnosti ve výběrových řízení soutěží o to, která z nich bude financovat budování a provoz nových soukromých věznic v rámci tzv. PFI.[75] Většina ze soukromých věznic funguje právě na tomto systému, bez ohledu na to, že v poslední době byla PFI značně omezena.
2. Druhým způsobem je, že vláda si věznici postaví ze svých zdrojů a následně pouze vybere jakéhosi správce, tedy soukromou společnost, která následně věznici spravuje
3. Posledním způsobem, který je však používán minimálně, je případ, kdy je věznice vybudována vládními prostředky, následně je spravována opět

---

[69] Dne 13. července 2011 bylo oznámeno že, smlouva na správu HMP Wolds vyprší o dva roky později a věznice se poté vrátí pod správu veřejného sektoru.
[70] Private punishement: Who profits [online]. In: Prison Reform Trust, 2005, s. 16 [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: http://www.prisonreformtrust.org.uk/portals/0/documents/private%20punishment%20who%20profits.pdf
[71] Justice: Contracted-out prisons [online]. Tuesday, 9 July 2019 [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: https://www.justice.gov.uk/about/hmps/contracted-out
[72] *Welcome to GOV.UK* [online]. Copyright © Crown copyright [cit. 25.12.2021]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/statistics/prison-population-figures-2020
[73] Tamtéž.
[74] Tamtéž.
[75] PFI – Private finance initiative – Jedná se o jakýsi politický směr, který je zaměřen na vytváření a podporu PPP projektů. Tedy takových projektů, které spojují soukromý a veřejný sektor.

vládními prostředky, ovšem v rámci úspory je zde uvažováno o přeměně ve věznici soukromou.

Všechny soukromé věznice se musí řídit smlouvami, které stanoví přesné normy, jež musí být splněny. Vládní dozorci, kteří jsou tzv. kontrolory, pracují trvale v každé soukromě spravované věznici, aby kontrolovali podmínky a zacházení s vězni. Pokud by shledali špatné zacházení nebo nedodržování podmínek, je možné uložit soukromé věznici pokutu za špatné plnění smlouvy. Rámec pro regulaci a odpovědnost je u soukromě provozovaných věznic v podstatě stejný jako u veřejně provozovaných věznic.

Bohužel je ve Spojeném království velmi omezené množství systematických a objektivních hodnocení soukromých věznic. Například oproti USA, ve kterých je na téma privatizování vězeňství velká řada analýz, výzkumů a statistik. Jedna studie na téma soukromých věznic mě však přeci jenom velmi zaujala. Je to studie Institutu kriminologie na Cambridgské univerzitě, která byla prvně publikována v *Australian & New Zealand Journal of Criminology.*[76] Tato studie velmi dlouho a detailně pozorovala chování personálu a vězňů v soukromých a veřejných věznicích. S využitím právě přímého pozorování bylo zjištěno, že zaměstnanci veřejného sektoru měli tendenci být více informovaní, potažmo vzdělanější a chovali se k vězňům více sebevědoměji. Oproti tomu zaměstnanci soukromých věznic se chovali více uctivěji. Podle zprávy zveřejněné v uvedené literatuře toto zjištění odpovídá studiím, které byly v této věci prováděny dříve.

K tématu soukromých věznic ve Spojeném království je potřeba doplnit zásadní informaci. Jejich budování a provoz je značně ovlivněn politickým řízením země. Zatímco Konzervativní strana je nakloněna provozování a dalšímu vývoji v oblasti privatizace vězeňství, Labouristická strana má spíše opačný pohled na věc. O tomto faktu svědčí i mnoho vyjádření představitelů této strany. Například od Richarda Burgona z roku 2019, které by se nechalo volně přeložit takto: „Přestože tvoří pouhých 13 % věznic pro dospělé, jsou soukromé věznice neúměrně zastoupeny mezi těmi nejnásilnějšími. Tři z deseti nejnásilnějších věznic pro

[76] CREWE, Ben, Alison LIEBLING a Susie HULLEY. Staff culture, use of authority and prisoner quality of life in public and private sector prisons. *Australian & New Zealand Journal of Criminology* [online]. 2011, roč. 44 č.1, s. 94-115 [cit. 2022-03-08]. ISSN 0004-8658. Dostupné z: doi:10.1177/0004865810392681

dospělé jsou soukromé – to je 30 % - stejně jako pět z 20 nejlepších, tedy 25 %. V nejnásilnější kategorii mužských místních věznicích, mají čtyři z pěti soukromých věznic nadprůměrnou míru napadení. To je 80 % všech takových soukromých věznic. Čísla ukazují, že soukromé mužské věznice jsou o 40% násilnější než jejich veřejné ekvivalenty*".*[77]

2.5 Soukromé věznice v Austrálii

Důvody pro vznik soukromých věznic v Austrálii zůstávají v podstatě stejné jako u Velké Británie a Spojených států amerických. V Austrálii je navíc v současné době nejvíce uvězněných osob za celou historii této země. Počet uvězněných se pohybuje okolo 43 tisíc. Zatímco před 10 lety bylo toto číslo o zhruba 15 tisíc menší.[78] Právě zvyšující se vězeňská populace společně se snahou ušetřit finanční náklady vedla i Austrálii k vytváření prvních soukromých věznic. Stejně jako v USA i Austrálie je rozdělena do více států, ve kterých jsou soukromé věznice spravovány vládami jednotlivých oblastí. V Austrálii existuje 5 států, ve kterých jsou soukromé věznice provozovány. První soukromou věznicí na území Austrálie byla Borallon Correctional Centre ve státě Queensland, která byla otevřena už v lednu roku 1990. Tuto věznici provozovala australská odnož americké společnosti Corrections Corporation of America.[79] V současné době je provozováno 10 věznic, které jsou spravovány soukromými subjekty. Austrálii můžeme označit za zemi, ve které nalezneme nejvyšší procentuální zastoupení vězňů, které jsou vězněni právě v soukromých objektech. Toto procento dosáhlo v roce 2020 čísla 20,3 %[80]. Toto procentuální zastoupení odpovídá 8 823 vězňům. Od roku 2015 existují v Austrálii pouze 3 soukromé subjekty, které jsou odpovědni

---

[77] UK Parliament: Prisons and Probation. *Https://www.parliament.uk/* [online]. 2019, 14 May 20019 [cit. 2021-12-25]. Dostupné z: https://hansard.parliament.uk/commons/2019-05-14/debates/1F4E18A1-F260-4F82-888D-59FEDD63E3C5/PrisonsAndProbation

[78] Report on Government Services 2021: 8 Corrective services. *Australian Government: Productivity Commission* [online]. 2021, 22 JANUARY 2021 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://www.pc.gov.au/research/ongoing/report-on-government-services/2021/justice/corrective-services#downloads

[79] ANDREW, Jane, Max BAKER a Phillip ROBERTS. Prison Privatisation in Australia: The State of the Nation [online]. 2016. Sydney: The University of Sydney, 2016 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: http://www.antoniocasella.eu/nume/Andrew_2016.pdf

[80] Report on Government Services 2021: 8 Corrective services. *Australian Government: Productivity Commission* [online]. 2021, 22 JANUARY 2021 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://www.pc.gov.au/research/ongoing/report-on-government-services/2021/justice/corrective-services#downloads

za poskytování vězeňských služeb. Jsou jimi GEO Group, G4S a Serco.[81] Tedy společnosti, které již byly zmíněny dříve v textu. Kromě dvou soukromých věznic – Port Phillip a Parklea, které poskytují maximální zabezpečení, je většina soukromých věznic na území Austrálie zřizována jako středně až nízko zabezpečené objekty, které zadržují spíše méně společensky nebezpečné pachatele. Některé státy Austrálie, jako například Západní Austrálie, jsou velmi sdílné, a proto je možné dohledat velké množství informací ohledně soukromých věznic na jejich území. Například celostátní průměr za jednoho vězně v soukromé věznici na den činil 292 dolarů, ale například právě ve státě Západní Austrálie tato částka vzrostla ve věznici Acacia až na 352 dolarů za den.[82] Tato částka je velmi vysoká oproti celonárodnímu průměru ve státních věznicích, kde se pohybuje okolo 247 dolarů.[83] Toto přepočítávání a porovnání však není ani podle průzkumu[84], který byl vedený na univerzitě v Sydney, a o který se tato práce v oblasti australských soukromých věznic výrazně opírá, dostatečně přesvědčivé a objektivní. A to z několika důvodů. V jednotlivých věznících jsou uvězněni různé typy pachatelů a rozdílný je i jejich počet. Stejně tak jsou rozdílné i zákonné předpisy a normy, které je nutné v jednotlivých státech dodržovat. Právě proto není možné zobecňovat informace získané pouze z malého množství celkového počtu soukromých věznic na území Austrálie. Toto pravidlo však platí i pro další státy. Austrálie má velmi dobře propracovaný celý systém spolupráce soukromých subjektů s vládou. Například už při budování věznice musí soukromá společnost splňovat přesné standardy předepsané vládou. Vláda dále není odpovědná za provoz samotných věznic, ovšem je nadále odpovědná za samotné vězně v nich. To znamená, že vláda je dále odpovědná přerozdělovat jednotlivé vězně z jedné věznice do druhé. Soukromé věznice dále musí pracovat se stejnými externími poskytovateli služeb jako věznice veřejné. Jedná se například o policii, probační

---

[81] ANDREW, Jane, Max BAKER a Phillip ROBERTS. Prison Privatisation in Australia: The State of the Nation [online]. 2016. Sydney: The University of Sydney, 2016, s.1 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: http://www.antoniocasella.eu/nume/Andrew_2016.pdf

[82] Tamtéž.

[83] Report on Government Services 2021: 8 Corrective services. *Australian Government: Productivity Commission* [online]. 2021, 22 JANUARY 2021 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://www.pc.gov.au/research/ongoing/report-on-government-services/2021/justice/corrective-services#downloads

[84] ANDREW, Jane, Max BAKER a Phillip ROBERTS. Prison Privatisation in Australia: The State of the Nation [online]. 2016. Sydney: The University of Sydney, 2016 s. 4 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: http://www.antoniocasella.eu/nume/Andrew_2016.pdf

a mediační službu, vzdělávací systémy a zdravotní zařízení. Většina států tvořících Austrálii dokonce vydává vlastní vládní podrobné provozní postupy, které jsou pro soukromé věznice závazné. Celý soukromý vězeňský systém je dále podroben detailní kontrole ze strany vlády a jejich inspektorů. V každé soukromé věznici je proto umístěn tým státních dozorců, kteří dohlížejí na každodenní činnost soukromého provozovatele podle požadavků, které byly uvedeny ve smlouvě. V případě pochybení či zanedbání mají právo uplatnit sankce. Dalším opatřením, které má předejít špatnému zacházení s vězni v soukromých věznicích je, že všechny stížnosti vězňů jsou nezávisle posuzovány „ombudsmanem“ v každém státě, bez ohledu na to, zda pocházejí z veřejné nebo soukromé věznice.[85]

Podle informací získaných právě na základě zmíněného průzkumu je poměrně bezpečné predikovat, že Austrálie je nakloněna k systému privatizování vězeňství i do budoucna.

[85] GLUSHKO, Anastasia. A Doing well and doing good: The case for privatising prisons. *Policy: A Journal of Public Policy and Ideas,* [online]. 2016. s.19-23, [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.022190312994113

3 Důvody pro a proti budování a provozování soukromých věznic

Tato část práce bude věnována možným důvodům pro a naopak proti, které mohou být se soukromými věznicemi spojeny. Všech 10 okruhů, ve kterých můžeme spatřovat pozitiva či naopak negativa, budou dále prezentovány i odborné veřejnosti, která sama rozhodne, zda v daných okruzích spatřuje spíše důvody pro budování či naopak nebudování soukromých věznic. Rozboru odpovědí se tato práce bude věnovat na dalších stránkách. Domnívám se, že tabulka dokáže pokrýt většinu nejpalčivějších problémů, které se při uvažování o problematice soukromých věznic a obecně o privatizování vězeňského sektoru mohou objevit. Pro lepší přehlednost nabídnu tedy tabulku, ve které bude možné potenciální výhody či nevýhody lépe porovnat.

Tabulka 2 Důvody pro a proti budování soukromých věznic

	Důvody pro	Důvody proti
1.	Soukromý sektor je efektivnější a inovativnější a bude provozovat levnější a lepší věznice.	Soukromý sektor nebude efektivnější ani inovativnější a bude provozovat horší věznice.
2.	Privatizace bude začátkem reformy vězeňství.	Privatizace nebude začátkem reformy vězeňství, a dokonce by mohla vývoj zbrzdit.
3.	Privatizace posílí odpovědnost.	Privatizace zeslabí odpovědnost.
4.	Na uzavírání smluv se soukromými subjekty ohledně správy věznice není nic špatného	Vězeňství je jednou ze základních vládních povinností, která by neměla být delegována na soukromé subjekty.
5.	Vedení věznice není při jejím spravování ovlivněno ziskem.	Není správné vydávat věznice do rukou soukromého subjektu, který není motivován ke konání dobra, ale motivován pouze zisky.
6.	Motiv zisku nebude v rozporu s konáním spravedlnosti.	Motiv zisku bude vždy v konfliktu s konáním spravedlnosti.

7.	Provozovatelé nebudou snižovat náklady na provoz na úkor právních norem.	Soukromí provozovatelé věznic sníží náklady na úkor právních norem.
8.	Soukromí provozovatelé nebudou činit rozhodnutí, která by prodloužila pobyt vězně ve věznici.	Soukromí provozovatelé věznic budou činit rozhodnutí, která prodlouží pobyt vězně ve věznici.
9.	Není nemorální, aby zisk pocházel z uvězňování osob.	Je silně nemorální, aby zisk pocházel z uvězňování osob.
10.	Soukromé věznice nevytvoří prostor pro lobbing v oblasti vězeňství.	Soukromé věznice vytvoří prostor, ve kterém bude možné lobbovat v oblasti vězeňství.

[86]

3.1 Důvody pro budování a provozování soukromých věznic

Následujících 10 podkapitol představuje pohled autorů, kteří soukromé věznice vidí jako správný směr, kterým by se oblast vězeňství měla vydat. Jak již bylo zmíněno výše, tato práce se nesnaží, jakkoliv hodnotit názory autorů, pouze představuje jejich rozdílné vnímání problematiky soukromého vězeňství a věcí s ním spojené. Tato část se tedy bude věnovat argumentům, které soukromé věznice podporují a často v nich vidí i lepší alternativu k věznicím veřejným.

3.1.1 Soukromý sektor je efektivnější a inovativnější a bude provozovat lepší a levnější věznice

Jedním z hlavních argumentů pro budování soukromých věznic je právě ten, že věznice budou vybudovány a následně spravovány levněji. Opěrným bodem pro toto tvrzení je jistě fakt, že soukromý sektor podléhá konkurenci na volném trhu, a naopak není omezen často příliš byrokratickými vládními nařízeními. Právě proto může být soukromý sektor efektivnější a motivovanější než ten veřejný. Hlavními

[86] ROTH, Lenny. *Privatisation of Prisons* [online]. Parliamnet NSW, 2004. s.51, [cit. 2021-12-28]. ISBN 0-7313-1765-3.
Dostupné z: https://www.parliament.nsw.gov.au/researchpapers/Documents/privatisation-of-prisons/bg03-04.pdf

argumenty, které jsou uváděny na podporu soukromého sektoru v oblasti zlepšení efektivity, jsou následující:

a) Hospodářská soutěž vytváří motivaci k tomu, aby soukromé subjekty byly efektivnější, tato motivace u věznic veřejných logicky chybí. Soukromé společnosti budou chtít poskytovat nejlepší kvalitu za co nejnižší cenu, aby získaly výhodu nad svými konkurenty.[87]
b) Soukromé věznice nejsou zatíženy velmi nákladnou a často zbytečnou byrokracií, která může zatěžovat veřejný sektor. Dokážou tak rychleji reagovat na změny a trendy, a tak zůstávat dlouhodobě efektivní. V literatuře je také uváděno, že soukromý sektor dokáže zvýšit efektivitu zavedením nového systému řízení věznice.[88]
c) Soukromí provozovatelé mohou dosáhnou významných úspor při provozu věznice snižováním nákladů na mzdy svých zaměstnanců. K tomuto ušetření může dojít z důvodu snížení celkového počtu zaměstnanců, zmenšování mezd u jednotlivých zaměstnanců, či využívání zaměstnanců na částečný úvazek. Mzdy jsou navíc často označovány jako hlavní výdaj provozu zařízení, a proto je tento výdaj velmi zásadní.[89]

3.1.2 Privatizace bude znamenat začátek reformy celého vězeňství

Podle některých autorů[90] mohou mít soukromé věznice pozitivní vliv nejenom na jednotlivé věznice, které jsou budovány a následně spravovány soukromými subjekty, ale následně i na celý vězeňský systém. Veřejný systém by musel reagovat na pozitivní výsledky a úspěchy soukromých věznic a logicky by se mu snažil vyrovnat tak, aby dosahoval stejných kvalit. Proto je důležité, aby dokázaly veřejné věznice převzít funkční prvky a zapracovávat je do svých systémů.

---

[87] MCDONALD, Douglas a Carl PATTEN. *Governments' Management of Private Prisons* [online]. 2004, September 15, 2003. s. 100. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/203968.pdf
[88] Tamtéž.
[89] SHICHOR, David. *Punishment for Profit: Private Prisons/Public Concerns*. SAGE Publications. s.278. ISBN 978-0803971554.
[90] BOTTOMLEY, A Keith a Adrian L JAMES. Evaluating Private Prisons: Comparisons, Competition and Cross-fertilization. *Australian & New Zealand Journal of Criminology* [online]. 1997, roč. 30 č.3 s.259-274 [cit. 2022-03-08]. ISSN 0004-8658. Dostupné z: doi:10.1177/000486589703000304

3.1.3 Privatizace posílí odpovědnost

Velmi zajímavý argumentem, který podporuje soukromé věznice je ten, který ve své knize *Private prisons*[91] uvádí John Howard. Ten tvrdí, že existuje hned několik důvodů, kvůli kterým jsou soukromé věznice odpovědnější než věznice veřejné. Za prvé – sama hospodářská soutěž, které se soukromé subjekty musí zúčastnit její odpovědnost zvyšuje tím, že zde existuje prostředí, ve kterém se chce prosadit více subjektů, ale může zvítězit pouze jeden. Za druhé – podle Howarda je veřejný systém, potažmo vláda, schopna lépe kontrolovat a regulovat soukromé subjekty než sama sebe, neboť jistá míra nezávislosti zajišťuje reálné kritické hodnocení. Veřejný sektor prý často záměrně méně kontroluje své vlastní zařízení – v tomto případě veřejné věznice. Za třetí – soukromé věznice jsou pod větším tlakem médií, organizací ochraňující vězně apod., což vyvolává větší kontrolu, a tedy menší pravděpodobnost jakéhokoliv pochybení.

3.1.4 Na uzavírání smluv se soukromými subjekty ohledně správy věznice není nic špatného

V tomto bodu je prezentována především etická stránka problematiky soukromých věznic. Se stejným problémem bude tato práce pracovat i v argumentu č. 9, ve kterém bude přímo řešeno, zda je nemorální, aby finanční odměny soukromým subjektům pocházely z uvězňování osob. V tomto bodě je však řešen problém už samotného vytváření a uzavírání smluv veřejného sektoru s tím soukromým v oblasti privatizace vězeňství. Tento argument ve své práci nejvíce propracovává Richard Harding v knize *Private prisons and Public Accountability.*[92] Harding upozorňuje, že je nutné vždy rozlišovat mezi ukládáním trestu a jeho výkonem. Zatímco ukládání je a vždy musí zůstat základní funkcí státu, která nikdy nemůže být delegována na jakýkoliv soukromý subjekt. Tuto funkci vykonává v demokratických zřízeních nezávislé soudnictví a v konkrétních případech rozhoduje nezávislý konkrétní soud. Ovšem výkon trestu může být za

---

[91] HOWARD, John. *Private prisons* [online]. Alberta, 2002 s.12 [cit. 2021-12-31]. Dostupné z: https://johnhoward.ab.ca/wp-content/uploads/docs/PrivatePrisons_2002.pdf.

[92] BOCHEL, CATHERINE. a Richard W. HARDING, Private Prisons and Public Accountability , Open University Press, Buckingham, 1997, 184 pp., £14.99 paper. *Journal of Social Policy* [online]. 1998, roč. 27 č. 3 s.421-445 [cit. 2022-03-08]. ISSN 0047-2794. Dostupné z: doi:10.1017/S0047279498345353

jistých podmínek a stálé kontroly delegován na subjekt soukromý. Ovšem zde je nutné podle Hardinga připomenout, že i přesto zůstává stát za výkon soukromých subjektů vůči občanům odpovědný. Tento argument podporuje i Logan ve své práci.[93] Ten na zadávání smluv soukromým subjektům také nenachází žádné pochybení. Podle jeho názoru jsou vlastně všechny věznice v konečném důsledku veřejné. Jen některé jsou spravovány zaměstnanci státu, a tedy jsou veřejné, zatímco druhé jsou spravovány zaměstnanci soukromých subjektů, kteří jsou však pod neustálým dozorem státu. Logan dále připomíná, že v dnešní době téměř neexistuje veřejné, respektive státní odvětví, které by alespoň část svých pravomocí nebo funkcí nepřeneslo na soukromý sektor. V tomto směru můžeme mluvit například o přenesených funkcích na soukromé bezpečnostní služby, soukromé zdravotní služby, soukromé společnosti vykonávající pro vládu IT služby apod. Logan dokonce tvrdí, že neexistuje státní odvětví, které by se nedalo privatizovat, pod podmínkou, že zde bude fungovat supervize ze strany státu. Dalším argumentem, který je v souvislosti s uzavírám smluv se soukromými subjekty používán je skutečnost, že v konečném důsledku není důležité, zda je věznice provozována státem čili veřejně, anebo soukromě. Důležitá je pouze konečná kvalita poskytované penitenciární péče.

3.1.5 Vedení věznice není při jejím spravování ovlivněno ziskem

Tímto tématem se opět zabývá i Charles Logan ve své knize.[94] Tvrdí, že konečná motivace těch, kteří spravují věznice, není důležitá ani pro spravedlnost ani pro účinnost trestu. Jde pouze o to, aby trest, který byl pachateli uložen, byl zákonitě a spravedlivě vykonán. Dalším jeho argumentem na obranu soukromého vězeňství je fakt, že je jen projevem předsudků říkat, že jakákoliv činnost se stává podezřelou, pokud je prováděna za účelem zisku. Dále uvádí velmi zajímavou myšlenku, a to tu, že zisk, jako pohnutka k vykonávání trestu je jedna z těch nejvlídnějších. Tento argument obhajuje tím, že například snaha získat moc a vynucovat ji na druhých může být daleko nebezpečnějším psychologickým motivátorem. Proto je velmi důležité, aby politika a postupy trestního soudnictví

[93] LOGAN, Charles H. *Private prisons: Cons and pros*. Oxford: Oxford University Press, 1990. s. 239, ISBN 978-0195063530
[94] Tamtéž.

byly posuzovány podle jejich důsledků, nikoli podle motivů. Poslední argument, který Charles Logan udává na podporu osob, kteří vykonávají dozor v soukromých věznicích je ten, že jejich motiv k práci je velmi snadno čitelný. Tedy vydělání peněz. Což Logan považuje za základní pohnutku. Zatímco ve státních věznicích označuje dozorce za ušlechtilé osoby, o jejichž motivech však můžeme výrazně spekulovat. Tato tvrzení ve své knize *Prisons for Profit* [95] potvrzuje také John Donahue, který dále uvádí, že všichni pracující lidé jsou nějakým způsobem motivováni ke svému jednání finanční odměnou, a proto je pokrytecké hledat v motivech osob spravující soukromé věznice něco závadného. Ovšem i Donahue uvádí, že všechny tresty musí být vykonávány přesně podle zákona a nesmí zde docházet k umělému prodlužování pobytu ve věznici za účelem získání většího množství peněz. Tomuto problému se bude věnovat spíše další bod.

3.1.6 Motiv zisku nebude v rozporu s konáním spravedlnosti

Tento bod je velmi úzce propojený s bodem předcházejícím, ovšem je zde potřeba hledat klíčové rozdíly. Zatímco v bodě předchozím byla řešena otázka správnosti a etičnosti v otázce soukromých věznic jako celku, tedy jeho budování a provozování, v tomto bodě je důležité nahlížet na problematiku konkrétněji. Tedy na to, zda může být provozovatel nebo každý zaměstnanec soukromé věznice ovlivněn finančním ziskem do té míry, že by jednal protiprávně. Například by smyšlenými událostmi prodlužoval odsouzenému pobyt ve věznici a tím by sobě přinášel zisk. V tomto bodu i zastánci soukromých věznic – Logan, Donahue a další připouští, že zde tento problém může opravdu nastat a obava, že soukromí provozovatelé věznic budou upřednostňovat vlastní blahobyt, tedy získávání zisku před blahobytem vězňů, je opodstatněná. Dále však Logan uvádí, že tato obava je nemístná, pokud je vykreslována jako problém, který je specifický pouze pro oblast soukromého vězeňství. Popisované riziko je prý možné shledat i ve veřejném sektoru.

[95] DONAHUE, John. Prisons for Profit: Public Justice, *Private Interests*. Economic Policy Institute [online]. Washington D.C., 1988, s.23, [cit. 2022-01-06].
Dostupné z: doi:0-944826-02-4

3.1.7 Provozovatel nebudou snižovat náklady na provoz na úkor právních norem

Zastánci soukromých věznic tvrdí, že snižování nákladů na provoz by bylo pro samotné soukromé věznice značně nevýhodné. A to z několika důvodů:[96] Za prvé proto, že by to mohlo způsobit významné zhoršení morálky nejen vězňů, ale také pracovníků ve věznici, které by následně vedlo k nepokojům, různým vzpourám apod. Takovéto podmínky by neprospěly zájmům soukromého provozovatele věznice, ztížily by její správu a byly by nákladnější a věznice by se stala těžším místem pro práci, což by vedlo k vyšší fluktuaci zaměstnanců a tím k dalšímu zvyšování nákladů například na jejich kvalifikování. Druhým důvodem je, že zmíněná snížená kvalita způsobená snížením nákladů na provoz, by vedla ze stran vězňů, ale také ze stran pracovníků věznice k žalobám. Tyto soudní spory by pro soukromou věznici jistě přinesly velmi vysoké výdaje. Třetím důvodem, který McDonald uvádí je, že v rámci smluv, které soukromé věznice uzavírají, je často doložka s poplatky, která je spojena s kritériem výkonnosti. To znamená, že pokud soukromá věznice nesplňuje taková kritéria, která byla ve smlouvě s veřejným sektorem domluvena, je možné za to věznici pokutovat. Další důvod nepřímo souvisí s důvodem předchozím. Věznici, která by dlouhodobě nesplňovala smluvně domluvené požadavky, by mohla být taková smlouva vypovězena nebo neprodloužena, což by znamenalo ukončení provozu. I zde je možné najít takový argument, který tvrdí, že problematika snižování nákladů na provoz se netýká pouze soukromých věznic, ale také jakéhokoliv jiného veřejného sektoru, včetně veřejných věznic, protože právě ve veřejném sektoru existují „rozpočtové tlaky“, které veřejné věznice mohou ovlivňovat.

3.1.8 Soukromí provozovatelé nebudou činit rozhodnutí, která by prodloužila pobyt vězně ve věznici

Tato obava byla dříve v textu již vyslovena. Přesto podle podporovatelů soukromých věznic existuje několik argumentů, které tuto obavu vyvrací. Za prvé – smlouva, která je vytvořena se soukromým zařízením, většinou nezahrnuje

[96] MCDONALD, Douglas a Carl PATTEN. *Governments' Management of Private Prisons* [online]. 2004, September 15, 2003, s.71 [cit. 2021-12-29].
Dostupné z: https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/203968.pdf

přesné číslo vězňů, kteří v jednom zařízení mohou v jeden okamžik být. To znamená, že provozovatele nic nemotivuje k tomu, aby nepřirozeným způsobem prodlužoval dobu, kterou má odsouzený za mřížemi odpykat. Může existovat obava, že na každého vězně soukromá věznice získává finanční příspěvky, a proto se bude snažit své stávající vězně udržet ve věznici co nejdéle. Tento argument by byl podle podporovatelů soukromých věznic platný, pokud by neplatilo, že alespoň v zemích, ve kterých jsou soukromé věznice vybudovány, neporoste počet odsouzených trestem odnětí svobody. Z tohoto důvodu mohou být stávající vězni nahrazeni těmi novými. Druhým argumentem, který je na podporu soukromých věznic v tomto ohledu představován je ten, že jsou soukromí provozovatelé motivováni zachovávat si pověst poctivosti, neboť ta jim napomáhá zajišťovat a obnovovat smlouvy a dále opět snižuje náklady, které by mohly být spojené soudními spory, které by s nepřirozeným ukládáním trestů mohly být spojeny.[97]

3.1.9 Není nemorální, aby zisk pocházel z uvězňování osob

Tento bod nabídne pohled těch, kteří se nedomnívají, že morálnost nebo etika nejsou problémem při provozování soukromých věznic. I tato problematika byla již v textu částečně nastíněna. Základním argumentem pro obhajobu morálnosti je, že již mnoho let ve veřejných věznicích soukromé společnosti poskytují svoje služby čistě na komerční bázi. Tedy za jediným účelem, ziskem. Jedná se například o dodávky jídla, oblečení, ale také údržbu objektu a další služby. Podle zastánců soukromých věznic neexistuje rozdíl mezi poskytováním takovýchto služeb a provozováním soukromé věznice v celku. Druhým argumentem je, že ve společnosti existuje velké množství oborů, které profitují z nepříznivé situace jiných. Můžeme zmínit nemocnice, pohřební ústavy, právníky a podobně.[98] Morálnost uvězňování osob je však jedním z nejkontroverznějších témat, které se k soukromým věznicím stahují. Názory právě na toto téma se výrazně liší.

---

[97] BOCHEL, CATHERINE a Richard W. HARDING, Private Prisons and Public Accountability, Open University Press, Buckingham, 1997, 184 pp., £14.99 paper. *Journal of Social Policy* [online]. 1998, roč.27 č. 3, s. 421-445 [cit. 2022-03-08]. ISSN 0047-2794. Dostupné z: doi:10.1017/S0047279498345353

[98] MCDONALD, Douglas a Carl PATTEN. *Governments' Management of Private Prisons* [online]. 2004, September 15, 2003, s.120 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/203968.pdf

Například Paul Silverstone, jehož dopis uveřejnily The New York Times, označuje uvěznění osoby soukromou osobou jako „an outrageous misuse of government power“ – tedy jako nehorázné zneužití vládní moci.[99] Pohledům odpůrců soukromých věznic se však tato práce bude věnovat později. Na tomto příkladu jsem se pouze snažil představit výraznou názorovou odlišnost.

3.1.10 Soukromé věznice nevytvoří prostor pro lobbing v oblasti vězeňství

Posledním tématem, na který je často nahlíženo dvěma zcela odlišnými pohledy, je možnost lobbingu v oblasti soukromého vězeňství. Zastánci soukromých věznic tvrdí, že není možné, aby soukromé osoby jakýmkoliv způsobem „lobbovaly“ v oblasti vězeňství, protože ukládání trestu je a vždy musí být v rukou státu, proto není možné, aby jakákoliv skupina prosazovala svůj vliv například na navyšování trestů či zvyšování počtu soukromých věznic. Tato pravomoc musí zůstat v rukou státu, který následně na základě aktuální situace vězeňské populace rozhodne o dalším vývoji. Již zmíněný Charles Logan ve své práci dále tvrdí, že nelze mluvit přímo o lobbingu v oblasti, kde se diskuse a dalšího vývoje může zúčastnit prakticky kdokoliv, kdo splní zákonné požadavky. Transparentnost ve veřejných soutěžích vidí jako nástroj, kterým právě soukromé věznice omezují možnosti vytváření jakéhokoliv nátlaku či lobbingu.[100]

3.2 Důvody proti budování a provozování soukromých věznic

V této části textu se práce bude věnovat těm názorům a přesvědčením, které nevěří, že by soukromé věznice byly správným nástrojem řešícím problematiku vězeňství. Na následujících stránkách proto představím názory, které jsou svojí povahou proti budování a provozování soukromých věznic, respektive v nich vidí nevýhody oproti věznicím státního charakteru.

---

[99] SILVERSTONE, Paul. Immorality of Private Prisons. *The New York Times* [online]. March 1 2017, [cit. 2022-01-19]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: https://www.nytimes.com/2017/03/01/opinion/immorality-of-private-prisons.html

[100] LOGAN, Charles H. *Private prisons: Cons and pros*. Oxford: Oxford University Press, 1990. s. 242, ISBN 978-0195063530.

3.2.1 Soukromý sektor nebude efektivnější ani inovativnější a bude provozovat horší věznice

Nemalá část autorů věnujících se soukromým věznicím tvrdí, že privatizací věznic se nedosáhne větší efektivity, úspor nákladů ani inovací vedoucích ke zkvalitnění penitenciární péče. Jinými slovy, že hlavní výhody, které by měly z privatizace vést, se neuskuteční. Podle Sarah Vallance[101] je jedním z problémů fakt, že zde neexistuje skutečná hospodářská soutěž, které by se opravdu mohly zúčastnit všechny společnosti. Vstupní náklady a dlouholeté smlouvy, které mohou být značně rizikové, vytváří prostředí pouze pro několik stálých společností. Tento argument byl v této práci poměrně potvrzen. Především ve Velké Británii a Austrálii se některé soukromé společnosti opakovaly (Serco, G4S), a navíc často nezřizovaly pouze jednu věznici. Vallance se dále domnívá, že soukromé věznice nemohou přijít s inovacemi, které by je výrazně zlepšovaly oproti věznicím státním, a to z toho důvodu, že podmínky, které musí být ve věznicích dodržovány, jsou nařizovány právě státem, ne samotnými soukromými společnostmi, a tedy že jejich aplikace bude jednodušší pro státní objekty. Dalším významným argumentem je, že jakákoliv úspora finančních prostředků bude na úkor kvality poskytovaných služeb.[102] Jak už bylo v této práci vysvětleno, hlavní finanční výhodu získávají soukromé věznice oproti věznicím státním tím, že snižují finanční náklady na své zaměstnance. Ať už tím, že sníží jejich celkový počet anebo tím, že sníží jejich mzdy. V obou případech panuje obava, že toto zhoršení ohodnocení zaměstnanců dále povede ke zhoršování podmínek ve věznicích. Dalším závažným argumentem, který představuje Carole McCarthy je, že snižování nákladů soukromých věznic je spojeno s výběrem méně finančně náročných vězňů.[103] Mezi takovéto vězně patří například osoby

---

[101] VALLANCE, Sarah. PRIVATE PRISON MANAGEMENT: PANACEA OR PRETENCE?. *Australian Journal of Public Administration* [online]. 1991, roč. 50 č.3, s.397-413 [cit. 2022-03-08]. ISSN 0313-6647.
Dostupné z: doi:10.1111/j.1467-8500.1991.tb02302.x

[102] BOCHEL, CATHERINE a Richard W. HARDING, Private Prisons and Public Accountability, Open University Press, Buckingham, 1997, 184 pp., £14.99 paper. *Journal of Social Policy* [online]. 1998, roč.27 č. 3, s.421-445 [cit. 2022-03-08]. ISSN 0047-2794.
Dostupné z: doi:10.1017/S0047279498345353

[103] MCCARTHY, Carole, Robyn LINCOLN a Paul WILSON. Privatising CommunityCorrections: REPORT FOR FAMILIES, YOUTH AND COMMUNITYCARE QUEENSLAND. Bond University: Centre for Applies Psychology and Criminology [online]. February 2000, s.72 [cit. 2022-01-20].
Dostupné z: https://www.academia.edu/24318391/Privatising_Community_Corrections

s vysokým rizikem útěku, HIV pozitivní osoby, psychicky labilní osoby apod. Soukromé věznice tak mohou tvrdit, že jsou finančně efektivnější a méně nákladné, ale tento fakt bude způsoben pouze nižší nákladností na péči o jednotlivé vězně.

3.2.2 Privatizace nebude začátkem reformy vězeňství, a dokonce by mohla vývoj zbrzdit

Odpůrci privatizace věznic tvrdí, že soukromé věznice nepřinesou tíženou reformu vězeňství a soukromé věznice nebudou tím správným nástrojem, kterým by se složitá problematika věznic měla vyřešit. Dále tvrdí, že stát by se měl zaměřit především na zlepšování vedení vlastních zařízeních. Při své kritice si často kladou otázku, proč by veřejná věznice neměla být schopná toho, co proklamují věznice soukromé.[104] Často je také kladena otázka, zda je nutné stále se zvyšující vězeňskou populaci řešit výstavbou nových věznic, zda by se nemělo využívat spíše alternativních trestů, které jsou zajisté v určitých případech ekonomicky nejvýhodnějším řešením. Kritici soukromého vězeňství dále vyjadřují obavu, že privatizace by mohla vytvořit dvouúrovňový vězeňský systém. Moderní a kvalitní soukromý sektor, který by těžil, jak již bylo v textu uvedeno, z uvězňování pouze méně náročných vězňů a zastaralý a často zchátralý veřejný systém, který by čelil vysokým nákladům a problémům spojených se zabezpečováním nejnebezpečnějších či nejnáročnějších pachatelů.[105] Snaha co nejlépe zabezpečit takto náročné pachatele by vedla k tomu, že veřejné věznice by neměly zdroje jak finanční, tak lidské, které by dokázaly držet krok s vývojem soukromých věznic. Proto je podle odpůrců soukromých věznic důležité, aby se stát snažil vytvořit co nejlepší podmínky pro vývoj svých vlastních veřejných věznic. Posledním problémem, na který je v této oblasti poukazováno je fakt, že privatizace věznic bude vést k roztříštěnému systému, ve kterém bude velmi obtížné komunikovat mezi věznicemi soukromými a veřejnými. Poruchy a zmatky mohu vzniknout v postupech týkající se převádění vězně z věznice soukromé do věznice veřejné,

---

[104] MCCARTHY, Carole, Robyn LINCOLN a Paul WILSON. Privatising CommunityCorrections: REPORT FOR FAMILIES, YOUTH AND COMMUNITYCARE QUEENSLAND. Bond University: Centre for Applies Psychology and Criminology [online]. February 2000, s. 68 [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: https://www.academia.edu/24318391/Privatising_Community_Corrections

[105] Tamtéž.

či naopak.[106] I z tohoto důvodu může být pro někoho vznik soukromých věznic, a postavení je naroveň věznicím veřejným pouze zmatečným a zbytečným krokem, který systém vězeňství zkomplikuje a nepřivede mu nic pozitivního.

3.2.3 Privatizace zeslabí odpovědnost

Podle některých kritiků privatizace oslabí odpovědnost státu, čímž se stát stane méně suverénním, což by mu následně mohlo přinášet mnohé komplikace. McDonald[107] poznamenává, že v jádru obav z delegování provozní odpovědnosti na soukromé společnosti – v tomto případě na soukromé věznice, stojí přesvědčení, že takové delegování oslabuje veřejnou kontrolu, která je prováděna v soukromých zařízeních. Zatímco ve veřejných – státních zařízeních je kontrola ze strany státu v podstatě kontinuální – protože každý zaměstnanec je zaměstnancem státním, na něhož mohou dopadat státní pravomoci, v soukromých zařízeních je situace jiná. Kontrola ze strany státu zde závisí (stejně jako většina ostatních provozních situací) na přesném znění smlouvy, která je uzavřena mezi státem a soukromou společností. Podle kritiků privatizace věznic, právě tento nedostatek může znamenat, že soukromé věznice sníží svoji odpovědnost za dodržování právních i profesních standardů. Další argument, který podporuje tvrzení, že soukromé věznice budou mít slabší odpovědnost, přidává Donahue.[108] Podle jeho poznatků se kritici soukromých věznic dále obávají, že vězni nebudou mít žádná práva přimět soukromé provozovatele, aby dodržovali, již výše zmíněné standardy a dále pak, že mohou existovat překážky, pro které by bylo pro stát, velmi složité od smlouvy uzavřené se soukromou společností odstoupit. Kritici však dále uvádějí ještě zásadnější problém. Podle nich existuje pravděpodobnost, že snížená odpovědnost soukromých věznic,

---

[106] BOCHEL, CATHERINE. a Richard W. HARDING, Private Prisons and Public Accountability , Open University Press, Buckingham, 1997, 184 pp., £14.99 paper. *Journal of Social Policy* [online]. 1998, roč. 27 č.3, s. 421-445 [cit. 2022-03-08]. ISSN 0047-2794. Dostupné z: doi:10.1017/S0047279498345353

[107] MCDONALD, Douglas a Carl PATTEN. *Governments' Management of Private Prisons* [online]. 2004, September 15, 2003, 139 [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/203968.pdf

[108] DONAHUE, John. Prisons for Profit: Public Justice, *Private Interests.* Economic Policy Institute [online]. Washington D.C., 1988, s. 35 [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: doi:0-944826-02-4

povede pouze ke snaze zastírat porušování pravidel nebo nedostatků, tak aby nedocházelo ke snížení finančních zisků.

3.2.4 Vězeňství je jednou ze základních vládních povinností, která by neměla být delegována na soukromé subjekty

Tento ideologický problém je velice složitě uchopitelný, a navíc se jedná o jeden z nejvíce diskutovaných argumentů, který se v oblasti soukromých věznic objevuje. Podle kritiků privatizace vězeňství by měl být veškerý provoz všech věznic v rukou výhradně státu. Podle jejich názoru, který uvádí Joseph Field[109], je to argument, který platí bez ohledu na motiv zisku provozovatelů soukromých věznic. Jinými slovy, že by se provoz věznic neměl dávat do rukou ani neziskových organizací. Field dále uvádí, že privatizací věznic se stát vzdává jedné z nejzákladnějších povinností, které vůči svým obyvatelům má. V přenesené podobě vidí penitenciární péči jako návaznost, která musí následovat po zákonodárném procesu, vyhlášení konkrétních zákonů a soudním řešení konkrétních případů, na které jsou zákony aplikovány. Podle kritiků nelze jednu z částí tohoto komplikovaného a systematicky složitého procesu odebrat z rukou státu a předat ji soukromým společnostem, protože by mohlo dojít k destabilizaci celého systému trestního soudnictví.[110] Kritici dále tvrdí, že se nejedná pouze o problém spojený s destabilizací, ale především o problém etický. Nucené zbavení svobody občana je podle některých kritiků, které Field uvádí[111], nejsilnější mocí, kterou lze proti občanu daného státu uplatňovat, a proto by měla vždy zůstat v rukou nejvyšší moci – tedy státní. Tento problém dál rozvádí na příkladu *teorie smlouvy (společnost a stát podle ní vznikají na základě smlouvy).*[112] Tato smlouva by podle Fielda mohla být provozem soukromých věznic porušena. Podle něj souhlasíme s tím, že přijmeme zákony společnosti stejně jako moc státu zákony

---

[109] FIELD, Joseph. Making Prisons Private:Hofstra Law review [online]. Hofstra Universtity, s. 13 [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: https://scholarlycommons.law.hofstra.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1600&context=hlr

[110] Podle mých poznatků, které jsem v rámci vypracovávání této práce shromáždil se takové předpoklady nenaplnily. Ve všech státech, ve kterých jsou soukromé věznice provozovány a které jsem v této práci zpracoval se dle mého názoru neprojevila zmíněná destabilizace systému.

[111] FIELD, Joseph. Making Prisons Private: Hofstra Law review [online]. Hofstra Universtity, s. 14 [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: https://scholarlycommons.law.hofstra.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1600&context=hlr

[112] PETRUSEK, Miloslav,Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. s. 143 ISBN 80-7184-164-1

vymáhat. Pokud tyto zákony porušíme, souhlasíme s tím, abychom byli podle zákona státem potrestáni. Toto uspořádání je společností přijímáno, protože stát chrání uplatňováním svých práv své občany. Pokud je však pravomoc vynucování trestů přenesena na jiný než státní subjekt, který má jiné zájmy než pouhou ochranu společnosti (v případě soukromých věznic je to především ekonomický zájem), dochází zde podle Fielda ke zmíněnému porušení společenské smlouvy, a proto by měl mít pravomoc omezovat svobodu lidí pouze a jenom stát.[113] Dále se zamýšlí nad tím, pokud je možné, aby byly provozovány soukromé věznice, jestli stejně může fungovat také soukromá policie nebo soukromé soudy, které jsou součástí stejného systému trestního soudnictví. Podle kritiků soukromých věznic však nelze tyto pravomoci jednoduše přenášet do rukou soukromých subjektů. Dnešní doba samozřejmě může nabídnout srovnání soukromých bezpečnostních služeb, které jsou provozovány podle zákona č. 451/1991 Sb. o živnostenském podnikání. Tyto služby jsou také vykonávány za účelem dosažení zisku, avšak okruh jejich pravomocí je konkretizován přímo v zákoně. Proto nemůžeme mluvit o suplování povinností policie soukromými bezpečnostními službami, protože každá ze jmenovaných institucí má jiné úkoly, které vykonává v souladu s různými zákony. Situace soukromých a veřejných věznic je však opačná. Obě zařízení by měla vykonávat de facto stejnou pracovní náplň, ke které jim jsou dané stejné pravomoci. A právě k postavení soukromých věznic naroveň veřejným, vidí kritici privatizace vězeňství zásadní problém.[114]

3.2.5 Není správné vydávat věznice do rukou soukromého subjektu, který není motivován ke konání dobra, ale motivován pouze zisky

Tento argument logicky navazuje na argument předešlý a v mnohém se mu podobá. Kritici soukromého vězeňství argumentují, že hlavním zájmem provozovatelů soukromých věznic není konání dobra, ale zájem o zisk. Tento

---

[113] FIELD, Joseph. Making Prisons Private: Hofstra Law review [online]. Hofstra Universtity, s. 22 [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: https://scholarlycommons.law.hofstra.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1600&context=hlr

[114] ROTH, Lenny. Privatisation of Prisons [online]. Parliamnet NSW, 2004, s. 53. [cit. 2021-12-28]. ISBN 0-7313-1765-3.
Dostupné z: https://www.parliament.nsw.gov.au/researchpapers/Documents/privatisation-of-prisons/bg03-04.pdf

zájem vychází z toho, že provoz soukromé věznice je logicky podnikáním. Podle naší právní úpravy definuje podnikatele jako toho: "*Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele".*[115] I z této české právní definice je patrné, že hlavním motivem podnikatelské činnosti je zisk. Proto se někteří kritici obávají, že by provoz soukromých věznic mohl být silně ovlivněn tak, aby délka pobytu vězňů byla co nejdelší a s co nejnižšími náklady. Při vypracování této práce jsem však nenalezl případ, při kterém by bylo skutečně prokázáno, že k takovémuto umělému prodlužování trestu docházelo.

3.2.6 Motiv zisku bude vždy v konfliktu s konáním spravedlnosti

Tento bod opět pouze důrazněji prohlubuje bod předchozí. Kritici soukromých věznic se domnívají, že provozovatelé soukromých věznic budou vždy stát před otázkou vyššího finančního zisku anebo spravedlivé doby za mřížemi. Jak již bylo nastíněno dříve v textu, i podporovatelé soukromých věznic v tomto bodě vidí potenciální riziko. Tento konflikt mezi ziskem a spravedlností však bude mít především interní charakter u osoby, která o osudu odsouzeného rozhoduje. Z tohoto pohledu pravděpodobně není možné, aby se výsledek takového dilematu zobecňoval. Podle některých autorů[116] existují tři hlavní způsoby, kterými lze dosáhnout vyšších finančních zisků na úkor spravedlnosti. Prvním z nich je nepřiměřené omezování nákladů a důrazné snižování standardů ve věznici. Druhým ze způsobů je, že provozovatelé soukromých věznic budou činit taková rozhodnutí týkající se kázně, která prodlužují délku pobytu vězně ve věznici. Třetí způsob tkví ve snaze zneužívat vězeňskou práci, pokud jde o mzdu a pracovní podmínky. Je zde důležité připomenout, že existuje podmínka, která je společná pro všechny tři výše zmíněné body. Musí existovat prostor pro provozovatele soukromé věznice, ve kterém nedojde k odhalení takového jednání ze strany veřejnosti či dozorující státní správy. (Vzhledem k míře kontroly, která je pro

[115] Zákon č. 89/2012 Sb., Zákon občanský zákoník v posledním znění
[116] BOCHEL, CATHERINE a Richard W. HARDING, Private Prisons and Public Accountability, Open University Press, Buckingham, 1997, 184 pp., £14.99 paper. *Journal of Social Policy* [online]. 1998 roč. 27 č.3, s. 421-445 [cit. 2022-03-08]. ISSN 0047-2794. Dostupné z: doi:10.1017/S0047279498345353

soukromé věznice nastavena a kterou jsem v textu dříve představil se domnívám, že k vytvoření takového prostoru, ve kterém by vše zůstalo skryté, docházelo pouze velmi obtížně.)

3.2.7 Soukromí provozovatelé věznic sníží náklady na úkor právních norem

Stejně jako předchozí bod i tento vychází z argumentu předešlého. Kritici soukromých věznic se domnívají, že za účelem získání maximálního finančního zisku budou provozovatelé soukromých věznic snižovat výdaje na zabezpečení standardů. Podle některých kritiků je pak snižování kvality poskytované péče jediným nástrojem, díky kterému se může stát soukromá věznice oproti věznici státní levnější.[117] Dále se pak obávají, že snížení standardů bude ohrožovat samotné vězně. A to především na jejich možnosti „převýchovy". Ta je ve věznice možná díky různým rehabilitačním a rekvalifikačním programům. Takovéto programy by však v rámci úspor mohly být zrušeny, čímž by nedocházelo k nápravě vězňů, ale spíše naopak. Další obavou, kterou kritici uvádějí, je možnost zhoršení bezpečnostní situace ve věznici, která by vedla k možnosti udělování přídavných trestů za špatné chování apod. Tedy zhoršením kvality ve věznici dochází k vyššímu riziku recidivy „na svobodě".[118] Tento poznatek vidí řada odpůrců jako velmi nebezpečný. Jeho nebezpečnost vidí především v jednostranné výhodnosti pro provozovatele soukromých věznic. Na jedné straně sníží náklady na vězně – čímž sami vydělají více peněz a následně existuje vyšší pravděpodobnost, že se osoba do věznice vrátí zpět, čímž by opět docházelo k nárůstu jejich finančních zisků.

3.2.8 Soukromí provozovatelé věznic budou činit rozhodnutí, která prodlouží pobyt vězně ve věznici

Kritici soukromých věznic věří, že by rozhodnutí o prodloužení pobytu vězně ve věznici nemělo být v rukou provozovatele soukromé věznice, ale pouze

---

[117] ROTH, Lenny. *Privatisation of Prisons* [online]. Parliamnet NSW, 2004, s. 56. [cit. 2021-12-28]. ISBN 0-7313-1765-3.
Dostupné z: https://www.parliament.nsw.gov.au/researchpapers/Documents/privatisation-of-prisons/bg03-04.pdf
[118] Tamtéž.

nestranného státního soudu. Stejně tak jako doporučení, které by mohly v konečném důsledku vést k prodloužení doby za mřížemi soudem anebo přesídlení náročnějších vězňů do jiné věznice. Tato situace bohužel nastala v australské soukromé věznici *Borallon*, ve které byli dva vězni falešně obviněni za údajnou manipulaci s drogami. Při vyšetřování této kauzy bylo zjištěno, že se úředníci soukromé věznice pouze snažili zbavit těchto vězňů, protože byli podle jejich slov příliš problémoví a vyžadovali větší pozornost než ostatní vězni.[119] Moyle dále uvádí, že ředitel věznice o kroku svých úředníků věděl, ale transferem problémových vězňů se pouze snažil udržet dobré jméno „jeho" soukromé věznice. Na tomto příkladu je patrné, že zde riziko umělého prodlužování pobytu v soukromé věznici existuje, je ovšem potřeba připomenout, že i v návaznosti na výše popsaný případ byla přijata nová pravidla, podle kterých se při rozhodování o prodloužení doby musí postupovat. Tato pravidla důrazně zvyšují pravomoci státních dozorčích úředníků, kteří mají v konečné fázi pravomoc o osudu trestance rozhodnout.[120]

3.2.9 Je silně nemorální, aby zisk pocházel z uvězňování osob

Tento bod se opět věnuje morálnímu hledisku problematiky uvězňování osob kvůli dosažení zisku. Odpůrci tvrdí, že je morálně a eticky nesprávné umožnit podnikajícím osobám, aby získávali své zisky z uvězňování jiných osob. Podle kritiků je až urážlivé, aby soukromé podniky profitovaly na uvalení trestu a následném lidském utrpení.[121] Podle jejich názoru sice ve společnosti existují společnosti, které de facto profitují z cizího neštěstí, jako jsou již zmíněné nemocnice či pohřební ústavy, ale tyto podniky mají za cíl spíše zmírňovat lidské utrpení než ho v jistém smyslu slova spravovat.[122] Kritici dále velmi důrazně

---

[119] IMMARIGEON, Russ a Paul MOYLE. Profiting from Punishment: Private Prisons in Australia. *Current Issues in Criminal Justice* [online]. 2018, roč. 12, č. 3, s.388-390. [cit. 2022-02-07]. ISSN 1034-5329. Dostupné z: doi:10.1080/10345329.2001.12036208

[120] ROTH, Lenny. *Privatisation of Prisons* [online]. Parliamnet NSW, 2004 s. 58 [cit. 2021-12-28]. ISBN 0-7313-1765-3. Dostupné z: https://www.parliament.nsw.gov.au/researchpapers/Documents/privatisation-of-prisons/bg03-04.pdf

[121] Tamtéž.

[122] ROTH, Lenny. *Privatisation of Prisons* [online]. Parliamnet NSW, s. 53, 2004 [cit. 2021-12-28]. ISBN 0-7313-1765-3.
Dostupné z: https://www.parliament.nsw.gov.au/researchpapers/Documents/privatisation-of-prisons/bg03-04.pdf

rozlišují mezi běžnými zaměstnanci, kteří pouze nabízejí svoji pracovní sílu a mezi těmi, kteří skutečně vlastní soukromé věznice a inkasují nejvyšší finanční zisky.

3.2.10 Soukromé věznice vytvoří prostor, ve kterém bude možné lobbovat v oblasti vězeňství

Kritici se obávají, že velké soukromé vězeňské korporace, které budou v průběhu doby bohatnout s rostoucí populací vězňů, budou schopny významně lobbovat za tvrdší politiku práva a pořádku, která povede k tomu, že více lidí bude uvězněno nebo že budou uvězněni na delší dobu.[123] Kritici dále uvádí, že tomuto bude velmi těžké odolat z důvodu tlaku, který je na politiky ze strany občanů vytvářen. Lidé se bojí zvyšující kriminality, a proto jsou politici nuceni konat takové kroky, které v očích veřejnosti vzbudí pocit, že jsou chráněni.[124]

3.3 Shrnutí

Z tohoto výčtu je patrné, že názory na stavbu a provoz soukromých věznic se diametrálně liší napříč odborným polem autorů zabývající se touto problematikou. Je patrné, že obě strany, jak příznivci, tak odpůrci dokážou prezentovat své argumenty poměrně přesvědčivě. Z tohoto pohledu tedy není možné vyvodit jednostranný názor na to, zda privatizace vězeňství přináší spíše pozitiva či negativa. Většina těchto argumentů pak závisí na morálním nastavení každé osoby, která přijde do styku se soukromou věznicí. Většina těchto argumentů není, z důvodu krátké doby existence soukromých věznic, potvrzena empirickými studiemi, které by jednoznačně shledávaly, zda v konečném důsledku převažují zmíněné klady či zápory. Jak již bylo dříve v textu naznačeno, tento výčet slouží především jako indicie k nalezení vlastního názoru a vlastního přesvědčení ohledně soukromých věznic a měl by představovat pouze jakýsi doplňkový materiál, který shrnuje nejpodstatnější možné pozitiva a negativa, na která by při úvaze o soukromém vězeňství nemělo být zapomínáno.

---

[123] DONAHUE, John. *Prisons for Profit: Public Justice,* Private Interests. Economic Policy Institute [online]. Washington D.C., 1988, s. 35. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: doi:0-944826-02-4
[124] Tamtéž.

4 Praktická část

Součástí práce je dále praktická část. Pro zjišťování potřebných informací jsem se rozhodl využít kvantitativní metodu výzkumu veřejného mínění, konkrétně dotazníku. Ten byl vytvořen z 10 uzavřených a jedné otevřené otázky. Konkrétní znění otázek je možné nalézt v příloze č. 1 této diplomové práce.

Tyto otázky byly rozeslány ve formě dotazníku do různých pracovišť Vězeňské služby ČR, kde byly zodpovězeny některými jejich pracovníky. Sběr dat probíhal přes internet a zcela anonymně. Následně byl rozeslán stejný dotazník i lidem, kteří se nepohybují v oblasti věznic, respektive vězeňství. Tyto dotazníky byly poté analyzovány a výsledky od obou oslovených skupin porovnány. Výzkumnými otázkami praktické části jsou:

a) Jaký je pohled odborné veřejnosti na téma soukromých věznic?
b) Jaký je pohled laické veřejnosti na téma soukromých věznic?
c) V čem se tyto pohledy nejvíce liší?

Na tyto otázky se díky dotazníkům a později i rozhovorům s lidmi z obou uvedených skupin povedlo nalézt odpovědi, které tato práce představí.

4.1 Zaměstnanci v oblasti českého vězeňství

První skupinou analyzovaných výsledků jsou odpovědi od osob pohybující se v oblasti vězeňství. Vyhodnocováno bylo 20 relevantních a řádně vyplněných dotazníků od anonymních pracovníků z různých vězeňských zařízeních na území České republiky. Z odpovědí na první otázku je patrné, že pojem soukromé věznice je většinově známý. V dotazníku z 20 oslovených pouze 2 odpověděli, že pojem soukromé věznice neznají. Což představuje 90% obeznámenost s touto problematikou. Druhá otázka týkající se převažujících pozitiv a negativ již byla daleko vyrovnanější, když 12 z dotázaných odpovědělo, že v privatizaci věznic vidí spíše negativa. Některé konkrétní byly uvedeny v poslední otevřené otázce. Třetí otázka nabídla pohled pracovníků na to, zda se obávají, že by v soukromé věznici mohlo docházet k protiprávnímu jednání, tak aby byl generován vyšší zisk. Pouze 6 z dotázaných odpovědělo, že takovouto obavu nemají, což jinými slovy znamená, že 70 % oslovených se domnívá, že k takovémuto protiprávnímu jednání za účelem generování vyššího zisku, by mohlo v soukromých věznicích docházet. Čtvrtá otázka týkající se morálnosti přenesení pravomoci na kontrolu

a omezování osobní svobody na soukromé subjekty přinesla 12 negativních a 8 pozitivních odpovědí. Tedy 60 % se vyslovilo, tak že podle jejich názoru není morálně správné, aby takovéto pravomoci byly přenášeny ze státního na soukromý sektor. V další otázce, která se týkala časté přeplněnosti státních věznic a řešení tohoto problému právě výstavbou a provozem soukromých věznic se paradoxně vyjádřilo 13 dotázaných kladně. Pouze 7 se domnívalo, že výstavba soukromé věznice by přeplněnost věznic nevyřešila. Otázka 6 se přímo dotýkala názoru na podporu výstavby soukromé věznice v České republice. Z mého vzorku se pro výstavbu soukromé věznice na našem území vyjádřilo 11 dotázaných, zatímco 9 bylo proti. Další otázka byla další z kategorie morálně-etických a byla zaměřena na to, zda může soukromá věznice vystavět „zrcadlo“ věznicím státním. Takovýto názor zastávalo také 11 pracovníku z oblasti vězeňství, 9 bylo proti. Další otázka se ptala na to, zda je morální, aby byl zisk generován na základě podnikání v oblasti soukromých věznic. 12 odpovědí se vyjádřilo negativně, což se překrývá s otázkou 6, tedy Ti, kteří podporují výstavbu soukromé věznice zároveň věří, že není nemorální takto podnikat. Předposlední uzavřená otázka se týkala „převýchovy“ vězňů v soukromých zařízeních. Podle dotazníku se 75 % dotázaných neobává, že převýchova by v soukromých zařízeních byla na nižší úrovni než ve věznicích státních. Konečně 10. a tedy poslední uzavřená otázka se týkala ochoty dotázaných pracovat v soukromé věznici. 14 z nich se vyjádřilo kladně, pouze 6 by v soukromé věznici pracovat odmítlo. V závěrečné otázce měli dotázání možnost vyjádřit své názory na rizika a naopak výhody, které v soukromých věznicích spatřují. S odpovědí je možné vypozorovat, že zaměstnanci z oboru vězeňství, spatřují největší výhody spojené s provozem soukromých věznic v možnosti ušetření peněz, snížení byrokracie, se kterou je spojeno také měně úrovní řízení, což by celý proces potrestání zrychlilo. Rizika pak dotázání nalézají především v možnosti korupce a klientelismu. Tyto dvě problematiky se objevily ve většině nabízených odpovědích. Korupci pak vnímali nejen mezi dozorcem a odsouzeným, ale také mezi odsouzenými navzájem.

Z nabízených odpovědí lze předpokládat, že ani mezi pracovníky, kteří se v problematice věznic pohybují každý den, nepřevažuje výrazně odsuzující, či naopak podporující názor na soukromé věznice. Natožpak shoda na jejich provozu či budování. Tato skutečnost pouze potvrzuje, že soukromé věznice představují

i pro odbornou veřejnost velmi složitý a citlivý nástroj, kterým lze odsouzené trestat. Výrazný nepoměr se objevil pouze u otázky převýchovy vězňů. V této otázce se výrazná většina vyjádřila, že soukromé věznice by nedokázaly poskytnout takovou míru a podporu v převýchově vězňů jako se to děje ve věznicích státních. Z této skutečnosti je možné predikovat, že úroveň poskytované výchovy na vězně je podle pracovníků ve věznicích velmi vysoká. U ostatních otázek se takto výrazný nepoměr neprojevil. U některých otázek se naopak ukázalo že výsledky byly téměř vyrovnané.

Pokud se tedy pokusím odpovědět na moji první výzkumnou otázku, tedy jaký je pohled odborné veřejnosti na soukromé věznice, musím konstatovat, že je víceméně vyrovnaný. Tuto skutečnost podporují výsledky otázky č 6, ve které byl poměr mezi těmi, kdo by podpořili výstavbu soukromé věznice v České republice a těmi kdo ne 55 % ku 45 %. Z dotazníku a některých dalších rozhovorů nebylo možné jednoznačně určit, zda se odborná veřejnost staví k soukromých věznícím skepticky či naopak. Z výsledků je však patrné, že jsou si dotázání vědomi rizik, ale také výhod, které jsou s provozem takových to zařízení spjaty. Tato skutečnost svědčí o jejich velké profesionalitě a znalosti vězeňského prostředí nejen v České republice, ale také v zahraničí.

4.2 Laická veřejnost

Druhou skupinu dotazovaných tvořila skupina osob, které s oblastí věznice nemají žádnou spojitost. Stejně jako u první skupiny i v této bylo vyhodnocováno 20 dotazníků, následně doplněné informacemi získanými při rozhovorech. Na první otázku, týkající se obeznámenosti s pojmem soukromých věznic, možná trochu překvapivě odpovědělo kladně 13 osob. Pouhých 7 osob o soukromých věznicích neslyšelo. Z tohoto výsledku je patrné, že téma soukromých věznic rezonuje i u neodborné veřejnosti. Velmi zajímavého výsledku se dostalo u otázky č.2 týkající se převažujících pozitiv či naopak negativ soukromých věznic. U této otázky odpovědělo 10 osob pro převažující pozitiva a 10 osob pro převažující negativa. Z tohoto pohledu je tedy možné tvrdit, že ani u vzorku laiků nepanuje jednoznačný závěr na výhodnost soukromých věznic. Naopak nad odpovědí na třetí otázku panovala většinová shoda. Přesně 75 % dotázaných laiků se obává, že by v soukromých věznicích mohlo docházet k nekontrolovatelnému

protiprávnímu jednání, tak aby byl generován vyšší zisk. I čtvrtá otázka byla poměrně vyrovnaná, když podle 11 z dotázaných je morálně správné, aby byla pravomoc omezovat osobní svobodu přenášena na soukromý sektor. Otázka č. 5 přinesla velmi jednoznačný výsledek. Podle oslovených 17 osob může privatizování věznic vyřešit otázku často přeplněných státních věznic. Takovýto podíl byl tedy ještě vyšší než u odborné veřejnosti. V další otázce 12 lidí uvedlo, že by podpořilo výstavbu soukromé věznice na našem území. Otázku č. 7, která se týká „nastaveného zrcadla“ věznicím státním, ohodnotilo 13 osob tak, že soukromé věznice mohou takovéto „zrcadlo“ opravdu představovat. Stejný poměr, tedy 13 ku 7 měly i odpovědi u otázky č. 8. V tomto případě se 13 dotázaných domnívalo, že je morálně správné, aby byl zisk generován na základě podnikání v oblasti soukromých věznic. I tedy mírně převládá nakloněnost laické veřejnosti k soukromým věznicím. Tato skutečnost se prokazuje v odpovědích na otázku č. 9. U ní se 16 dotázaných rozhodlo, že se neobávají toho, že by v soukromých věznicích probíhala převýchova vězně na nižší úrovni. Otázka 10 také přinesla jednoznačný výsledek. 15 z 20 dotázaných by bylo ochotno pracovat v soukromé věznici, což je, vzhledem k tomu, že se jednalo o skupinu laiků, která s věznicemi nemá zkušenost, poměrně překvapivé zjištění. Otevřená otázka 11, nabádající dotázané k vlastnímu popsání výhod a nevýhod spojených se soukromými věznicemi, přinesla velmi zajímavé odpovědi. Opakujícím se faktorem, který znevýhodňuje soukromé věznice oproti věznicím státním, se laické veřejnosti jeví korupce, které by následně vedlo k rozdílnému zacházení dozorců s vězni. Problém tzv. „kupování si lepších podmínek“ uvedlo 7 z dotázaných. Dalším nevýhodou, která byla zmíněna v odpovědích vícekrát je možnost nekompetentního řízení, nejen na úrovni dozorců, ale také na úrovni managementu, což by vedlo ke snižování celkové úrovně věznice. Naopak velmi často uváděnou výhodou bylo, jak již naznačily odpovědi v otázce 5, vyřešení přeplněnosti věznic. Tento faktor byl uváděn nejčastěji jako hlavní výhoda soukromých věznic. Dále laická veřejnost vnímá v soukromých věznicích jednodušší zapojení vězňů do pracovního výkonu v partnerských společnostech, což by bylo výhodné nejen pro společnost, ale také pro samotné vězně.

Z uvedených odpovědí je patrné, že i laická veřejnost, tedy lidé, kteří nemají s problematikou věznic, ale také trestně právní politikou žádné zkušenosti si uvědomují rizika, která sebou privatizace tak klíčového sektoru, jakým vězeňství bezesporu je, přináší. V této skupině také nepřevažovalo výrazná podpora nebo naopak nedůvěra v budování či provozování soukromých věznic. Avšak mírná převaha těch, kteří v soukromých věznicích vidí možnost zlepšení vězeňského systému, je zde patrná. Velmi zajímavé výsledky je možné pozorovat u otázky č. 5 a 10. Jak již bylo naznačeno velmi vysoké procento laické veřejnosti se domnívá, že soukromé věznice jsou správným nástrojem, kterým lze eventuální přeplněnost státních věznic řešit. Otázka č. 10 pak nabídla zajímavý pohled na to, že přesto, že lidé mají často z věznic strach a označují ho jako nebezpečné prostředí, 15 z 20 dotázaných by bylo ochotných v soukromých věznicích pracovat. Zajímavým faktem získaným při následných rozhovorech bylo, že oslovení lidé by pociťovali vyšší míru strachu a obav ve věznicích státních než v soukromých.

Odpověď na výzkumnou otázku č. 2, tedy jaký je pohled laické veřejnosti na problematiku soukromých věznic, je tedy také velmi obtížné jednoznačně definovat. Jak již bylo naznačeno výše v textu i laická veřejnost si uvědomuje rizika a vyjadřuje obavy plynoucí z privatizace vězeňského systému. Je však nutné poznamenat, že soukromé věznice vidí jako velmi výrazný nástroj, kterým lze proti problémům dnešních věznic bojovat. Pohled laické veřejnosti by se tedy dal charakterizovat jako velmi opatrný, avšak odhodlaný ke změně.

4.3 Shrnutí

Třetí výzkumná otázka týkající se rozdílnosti pohledů laické a odborné veřejnosti na problematiku privatizace věznic je také velmi obtížně zpracovatelná. Přesto se o to tato práce pokusí. Logicky největší rozdíl v odpovědích mezi oběma skupinami dotazovaných byl již v první otázce. Zatímco pojem soukromých věznic znalo ze skupiny pracovníků z oblasti vězeňství 18 z nich z kategorie laiků to bylo pouze 13. Avšak i tak se jedná o poměrně vysoké číslo vzhledem k tomu, o jak specifický objekt se jedná. Další otázkou, ve které se odpovědi obou skupin výrazně lišily byla otázka č. 5. Jak již bylo naznačeno, laická veřejnost velmi výrazně podpořila myšlenku, že by soukromé věznice vyřešily otázku věznic, které

bývají zpravidla přeplněné, tento názor převládal i u skupiny odborné, ale rozhodně ne tak jednoznačně. Nabízí se několik vysvětlení. Dotázání pracovníci jsou v problematice vězeňství daleko více zainteresováni, a tudíž ji i více rozumí. To sebou přináší znalost i jiných možností, kterými by se častá přeplněnost státních věznic dala řešit, zatímco laická veřejnost přijme soukromé věznice jako rychlé a efektivní řešení. Kromě těchto dvou otázek je však překvapující, že se odpovědi obou skupin výrazně nelišily. Tento fakt můžeme být dán skutečností, že zásadní problém v otázce soukromých věznic je morálka. Morálku není možné měřit na základě odbornosti v oboru, ale pouze konkrétně u každého člověka zvlášť. Proto je možné sledovat opakující se poměry odpovědí u stejných otázek jak u odborné, tak laické veřejnosti. Z tohoto úhlu pohledu je pak možné na třetí výzkumnou otázku odpovědět následovně. Pohledy dvou jmenovaných skupin se výrazně liší pouze v otázkách 1 a 5, zatímco u ostatních otázek nebyl spatřen zásadní rozdíl. Co se týče 11. otázky, ve které bylo možné se svévolně vyjádřit, i zde můžeme spatřovat spíše podobné názorové proudy u obou skupin. Jak již bylo napsáno výše v textu, největším rizikem byla všeobecně vnímána korupce v soukromých věznicích. Tato skutečnost je velice důležitá, protože ukazuje, že i když se lidé z obou skupin domnívali, že soukromé věznice mohou být funkčním nástrojem, existuje u nich riziko takovéhoto protiprávního jednání, které je zásadně degraduje. Opět je však nutné poznamenat, že uváděné výhody a nevýhody soukromých věznic se v zásadě u obou skupin nelišily, což nás navádí k vysvětlení uvedeném dříve.

Závěr

Tato práce si kladla za cíl seznámit čtenáře s problematikou soukromých věznic, které nejsou v české prostředí natolik popsaným a skloňovaným tématem. Domnívám se, že text práce dokáže čtenáře obeznámit s jejich právním zastřešením, etickou otázkou, jejich financováním i praktickými zkušenostmi, které byly v zemích, kde jsou soukromé věznice provozovány, nasbírány. Právě na těchto konkrétních a praktických informacích tato práce staví. Většina zdrojů, které byly k vypracování diplomové práce použity pocházejí od zahraničních autorů, kteří se teoreticky soukromým věznicím věnují, stejně tak jako ze zahraničních empirických studií a analýz. V tomto směru bych ocenil především práci amerických institucí, které v oblasti mapování fungování soukromých věznic došly jednoznačně nejdále a mohly tedy poskytnou velmi důležité a zajímavé poznatky, které se v mé práci objevují. Vyhledávání informací o soukromých věznicích v českém prostředí bylo značně komplikované. Jak již bylo naznačeno v České republice není privatizace věznic bodem č. 1 v oblasti vězeňství, a proto ani není potřeba tuto problematiku zásadně popisovat či analyzovat. Práce si mimo jiné kladla za cíl popsat etickou otázku, která je v souvislosti se soukromými věznicemi, výrazně spojena s teorií trestů. Tato část práce tedy nabídla propracovaný pohled na pět základních teorií, které jsou s trestem spojeny, a jejich využitím v soukromých věznicích. Dále se text práce zaměřil na provoz soukromých věznic v zemích, které s privatizací vězeňství mají dlouholeté zkušenosti. Právě na stránkách týkající se soukromých věznic ve Spojených státech amerických, Velké Británii a Austrálii je možné získat praktické informace vycházející z analýz jednotlivých věznic, jakožto i jejich srovnání s věznicemi nesoukromými, tedy většinově státními. Domnívám se, že právě v této části textu čtenář získá největší povědomí o tom, jakým způsobem soukromé věznice opravdu fungují, a že se nejedná pouze o teoretickou záležitost trestně-soudního práva. Následující kapitola 3 se věnovala důvodům, které budování a provoz soukromých věznic podporují, a naopak zatracují. Takto vytvořený výčet nejčastějších argumentů pro a proti má za cíl představit čtenáři nezaujatý pohled na soukromé věznice jako celek, čtenář by si měl po přečtení tohoto výčtu sám vybrat k jakým argumentům se spíše přiklání. Domnívám se, že díky detailnímu

vyargumentování těchto 10 bodů je možné výrazně rozšířit optiku, kterou je na soukromé věznice nahlíženo. Na posledních stránkách se práce věnuje praktické části, která je vytvořena z analýz několika desítek vyplněných dotazníků a následných rozhovorů, které mají za cíl vysledovat pohled, kterým je na soukromé věznice nahlíženo mezi odbornou veřejností, která je v tomto případě tvořena zaměstnanci z oblasti českého vězeňství. Vězeňské služby České republiky z různých vězeňských zařízení a veřejností laickou. Domnívám se, že i v tomto případě byly vytyčené cíle práce bezezbytku splněny.

Soukromé věznice jsou jednoznačně tématem, které vytváří vzrušené debaty nejen mezi odbornou veřejností. Od této práce je očekáváno, že takovéto debaty bude moc výrazně podpořit svým odborným zpracováním a uvedenými informacemi. Celá tato práce je koncipována tak, aby informace a argumenty byly vyvážené a neupřednostňovaly jednu nebo druhou názorovou skupinu. Tedy tak, aby měl každý, kdo si práci přečte možnost své argumenty na základě této práce podpořit. Právě díky takovému zpracování se domnívám, že práce může v budoucnu sloužit jako pomocný nástroj pro vypracování dalších odborných prací na téma soukromých věznic. Téma soukromých věznic totiž zajisté bude rezonovat ve společnosti i v dalších letech.

Seznam použité literatury

MONOGRAFIE

AUSTIN, James a Garry COVENTRY. Emerging Issues on Privatized Prisons. U.S. Department of Justice Office of Justice Programs, 2001. s.42-45 ISBN 978-0756722050.

GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

HINDLS, Richard, Stanislava HRONOVÁ a Robert HOLMAN. Ekonomický slovník. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy odborné slovníky. s.321. ISBN 80-7179-819-3.

FEELEY, Malcolm a Edward RUBIN. Judicial Policy Making and the Modern State: How the Courts Reformed America's Prisons (Cambridge Studies in Criminology). Cambridge: Cambridge University Press, 2000. ISBN 978-0521777346.

KÝR, Aleš a Alena KAFKOVÁ. 25 let Vězeňské služby České republiky. *České vězeňství*. Praha: Tiskárna SHČ Vazební věznice Praha-Pankrác © Vězeňská služba České republiky, Praha 2017, ISSN 1213-9297.

LATA, Jan. Účel a smysl trestu. LexisNexis, 2008. ISBN 80-86920-24-0.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. s. 143. ISBN 80-7184-164-1

SHICHOR, David. *Punishment for Profit: Private Prisons/Public Concerns*. SAGE Publications. ISBN 978-0803971554.

TABAROOK, Alexander. Changing the Guard: Private Prisons and the Control of Crime. Independent Institute, 2002. s. 189, ISBN 978-0945999874.

ZEHR, Howard. Úvod do restorativní justice. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. ISBN 80-902998-1-4.

ČASOPICKÉ ČLÁNKY

KARABEC, Zdeněk. Problematika krátkodobých trestů odnětí svobody. *České vězeňství: čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci.* Praha, 2000, roč. 8, č. 2, s.6. ISSN 1213-9297.

MIKULE, Vladimír a Oto NOVOTNÝ. Vězeňství a právo. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 1998, roč. 6 č. 6, s. 5. ISSN 1210-6410.

STATE PUNISHMENT AND PRIVATE PRISONS. *Duke Law Journal*. DECEMBER 2005, roč.3. ISSN 1939-9111.

ZÁKONNÁ ÚPRAVA

Zákon č. 137/2006 Sb., *Zákon o veřejných zakázkách* v posledním znění

Zákon č. 139/2006 Sb., *Zákon o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů* v posledním znění

Zákon č. 294/1993 Sb., *Zákon, kterým se mění a doplňuje zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů* v posledním znění

Zákon č. 169/1999 Sb., *Zákon o výkonu trestu odnětí svobody* v posledním znění

Zákon č. 58/2017 Sb., *Zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony* v posledním znění

Zákon č. 89/2012 Sb., *Zákon občanský zákoník* v posledním znění

WEBOVÉ STRÁNKY A ELEKTRONICKÉ ZDROJE

10 Difference Between Federal Prison And State Prison - Viva Differences. Viva Differences - [online]. Copyright © 2020 Reproduction of content from this website, either in whole or in part without permission is prohibited. [cit. 20.11.2021]. Dostupné z: https://vivadifferences.com/federal-prison-vs-state-prison/

ANDREW, Jane, Max BAKER a Phillip ROBERTS. Prison Privatisation in Australia: The State of the Nation [online]. 2016. Sydney: The University of Sydney, 2016 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: http://www.antoniocasella.eu/nume/Andrew_2016.pdf

BOCHEL, CATHERINE. a Richard W. HARDING, Private Prisons and Public Accountability, Open University Press, Buckingham, 1997, 184 pp., £14.99 paper. *Journal of Social Policy* [online]. 1998, roč. 27 č.3, s. 421-445 [cit. 2022-03-08]. ISSN 0047-2794. Dostupné z: doi:10.1017/S0047279498345353

BOTTOMLEY, A Keith a Adrian L JAMES. Evaluating Private Prisons: Comparisons, Competition and Cross-fertilization. Australian & New Zealand Journal of Criminology [online]. 1997, roč. 30 č.3 s.259-274 [cit. 2022-03-08]. ISSN 0004-8658. Dostupné z: doi:10.1177/000486589703000304

BOP: Federal Prisons. BOP: Federal Bureau of Prisons Web Site [online]. Dostupné z: https://www.bop.gov/about/facilities/federal_prisons.jsp

CREWE, Ben, Alison LIEBLING a Susie HULLEY. Staff culture, use of authority and prisoner quality of life in public and private sector prisons. *Australian & New Zealand Journal of Criminology* [online]. 2011, roč. 44 č.1, s. 94-115 [cit. 2022-03-08]. ISSN 0004-8658. Dostupné z: doi:10.1177/0004865810392681

DONAHUE, John. Prisons for Profit. Public Justice, Private Interests. Economic Policy Institute [online]. Washington D.C., 1988. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: doi:0-944826-02-4

FIELD, Joseph. Making Prisons Private:. Hofstra Law review [online]. Hofstra Universtity, [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: https://scholarlycommons.law.hofstra.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1600&context=hlr

GAES, Gerald G. Current status of prison privatization research on American prisons and jails. *Criminology & Public Policy* [online]. 2019, roč. 18 č. 2, s. 269-293 [cit. 2021-11-20]. ISSN 1538-6473. Dostupné z: doi:10.1111/1745-9133.12428

GUIDELINES FOR SUCCESSFUL PUBLIC – PRIVATE PARTNERSHIPS. EUROPEAN COMMISSION DIRECTORATE-GENERAL REGIONAL POLICY [online]. Brussel, 2003, [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf

GLUSHKO, Anastasia. A Doing well and doing good: The case for privatising prisons. *Policy: A Journal of Public Policy and Ideas,* [online]. 2016. s.19-23, [cit. 2021-12-27].
Dostupné z: https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.022190312994113

HM Prison Wolds. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 9 December 2021 [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/HM_Prison_Wolds

Homeland Security: Immigration Enforcement Actions. *Homeland Security* [online]. October 2020 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: https://www.dhs.gov/immigration-statistics/enforcement-actions

HOWARD, John. *Private prisons* [online]. Alberta, 2002 s.12 [cit. 2021-12-31]. Dostupné z: https://johnhoward.ab.ca/wp-content/uploads/docs/PrivatePrisons_2002.pdf.

IMMARIGEON, Russ a Paul MOYLE. Profiting from Punishment: Private Prisons in Australia. *Current Issues in Criminal Justice* [online]. 2018, roč. 12, č. 3, s.388-390. [cit. 2022-02-07]. ISSN 1034-5329. Dostupné z: doi:10.1080/10345329.2001.12036208

Justice: Contracted-out prisons [online]. Tuesday, 9 July 2019 [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: https://www.justice.gov.uk/about/hmps/contracted-out

Koncepce vězeňství: Koncepce vězeňství do roku 2025 – tzv. NKV [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2016 [cit. 2021-10-24]. Dostupné z: https://www.justice.cz/web/msp/koncepce-vezenstvi

PAVEL, Jan. PPP Projekty v České republice — šance nebo riziko? [online]. Praha, 2007 s. 55 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: http://transint.xred.cz/doc/vz_analyza_ppp_implementace.pdf

LOGAN, Charles H. *Private prisons: Cons and pros*. Oxford: Oxford University Press, 1990. ISBN 978-0195063530.

MCCARTHY, Carole, Robyn LINCOLN a Paul WILSON. Privatising CommunityCorrections: REPORT FOR FAMILIES, YOUTH AND COMMUNITYCARE QUEENSLAND. Bond University: Centre for Applies Psychology and Criminology [online]. February 2000, [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: https://www.academia.edu/24318391/Privatising_Community_Corrections

MCDONALD, Douglas a Carl PATTEN. *Governments' Management of Private Prisons* [online]. 2004, September 15, 2003, [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/203968.pdf

Mississippi Department of Corrections' FY 2020 Cost Per Inmate Day [online]. In: . January 4, s. 23 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: https://www.scribd.com/document/490599926/Mississippi-Department-of-Corrections-FY-2020-Cost-Per-Inmate-Day#download&from_embed

MUMFORD, Megan, Diane SCHANZENBACH a Ryan NUNN. The Economics of Private Prisons: Economic analyse [online]. In: *The Hamilton Project*, 2016, October 2016, s. 7 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: https://www.hamiltonproject.org/assets/files/economics_of_private_prisons.pdf

Organizing Prisons through Public-Private Partnerships: a CrossCountry Investigation. *Brazilian Administration Review* [online]. Rio de Janeiro: BAR, 2013, January 2013, roč. 1, č. 6. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: https://www.scielo.br/j/bar/a/7qjhpMcvMyRNWjXMxTqqyXB/?lang=en&format=pdf

PAVEL, Jan. Transakční náklady a veřejné zakázky? [online]. In: Praha, 2006, s. 12 cit. [2022-03-08]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/228588667_Transakcni_naklady_a_verejne_zakazky

PAVEL, Jan. *PPP projekty v ČR – šance nebo riziko?* [online]. In: Praha, 24. října 2005, [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://adoc.pub/transparency-international-eska-republika-dkuje-za-finanni-p.html

Prisoners in 2019: Private prisons. Bureau of Justice Statistics [online]. 2020, October 2020 [cit. 2021-11-19]. Dostupné z: https://bjs.ojp.gov/content/pub/pdf/p19.pdf

Private punishement: Who profits [online]. In: . Prison Reform Trust, 2005, [cit. 2022-02–10]. Dostupné z: http://www.prisonreformtrust.org.uk/portals/0/documents/private%20punishment%20who%20profits.pdf

Report on Government Services 2021: 8 Corrective services. *Australian Government: Productivity Commission* [online]. 2021, 22 JANUARY 2021 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://www.pc.gov.au/research/ongoing/report-on-government-services/2021/justice/corrective-services#downloads

ROTH, Lenny. *Privatisation of Prisons* [online]. Parliamnet NSW, 2004 [cit. 2021-12-28]. ISBN 0 7313 1765 3. Dostupné z: https://www.parliament.nsw.gov.au/researchpapers/Documents/privatisation-of-prisons/bg03-04.pdf

SILVERSTONE, Paul. Immorality of Private Prisons. The New York Times [online]. March 1 2017, [cit. 2022-01-19]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: https://www.nytimes.com/2017/03/01/opinion/immorality-of-private-prisons.html

Statistické ročenky Vězeňské služby. Vězeňská služba České republiky [online]. [cit. 2021-10-20]. Dostupné z: https://www.vscr.cz/sekce/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby

ŠŤASTNÝ, Jiří. *Vzpoura ve věznici v Leopoldově před 20 roky* [online]. In: 14.3. 2010 [cit. 2021-10-19]. ISSN 1210-1168. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vzpoura-veznu-v-leopoldove-pred-20-lety-plamenomety-a-barikady-ve-veznici.A100312_123109_domaci_js

ŠNAJDR, Jan. Asociace PPP pro podporu projektů spolupráce veřejného a soukromého sektoru[online]. In: Praha, 28.9.2005, s. 22 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://docplayer.cz/68985993-Asociace-ppp-pro-podporu-projektu-spoluprace-verejneho-a-soukromeho-sektoru.html

Tables Created by BLS. U.S. Bureau of Labor Statistics [online]. Dostupné z: https://www.bls.gov/oes/tables.htm

UK Parliament: Home Affairs Committee. Https://www.parliament.uk/ [online]. 1986 [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: https://committees.parliament.uk/committee/83/home-affairs-committee/

UK Parliament: Prisons and Probation. *Https://www.parliament.uk/* [online]. 2019, 14 May 20019 [cit. 2021-12-25]. Dostupné z: https://hansard.parliament.uk/commons/2019-05-14/debates/1F4E18A1-F260-4F82-888D-59FEDD63E3C5/PrisonsAndProbation

U.S. Government Accountability Office (U.S. GAO). U.S. Government Accountability Office (U.S. GAO) [online]. Dostupné z: https://www.gao.gov/

VALLANCE, Sarah. PRIVATE PRISON MANAGEMENT: PANACEA OR PRETENCE?. *Australian Journal of Public Administration* [online]. 1991, roč. 50 č.3, s.397-413 [cit. 2022-03-08]. ISSN 0313-6647. Dostupné z: doi:10.1111/j.1467-8500.1991.tb02302.x

Welcome to GOV.UK [online]. Copyright © Crown copyright [cit. 25.12.2021]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/statistics/prison-population-figures-2020

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 Počet uvězněných v soukromých věznicích v USA 29
Tabulka 2 Důvody pro a proti budování soukromých věznic 36

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Otázky k dotazníkovému šetření

1. Znáte pojem soukromé věznice? – ANO x NE
2. Myslíte si, že privatizace vězeňského systému může přinést? – SPÍŠE POZITIVA X SPÍŠE NEGATIVA
3. Domníváte se, že v soukromých věznicích může docházet k protiprávnímu jednání tak, aby byl generován vyšší zisk? – ANO x NE
4. Je podle vás morálně správné přenášet pravomoc omezovat osobní svobodu na soukromý sektor? – ANO x NE
5. Může privatizování vězeňského systému vyřešit otázku přeplněnosti současných státních věznic? ANO x NE
6. Podpořili byste výstavbu soukromé věznice v České republice? - ANO x NE
7. Domníváte se, že soukromé věznice mohou být „nastaveným zrcadlem“ věznicím státním? - ANO x NE
8. Je podle vás morálně správné, aby byl zisk v soukromém sektoru generován omezováním svobody ostatních lidí? – ANO x NE
9. Obáváte se, že by „převýchova“ vězně v soukromých věznicích byla na nižší úrovni než ve státních? – ANO x NE
10. Byl/a byste ochoten/ochotna pracovat v soukromé věznici? – ANO x NE
11. Jaká jsou podle Vás hlavní rizika, a naopak výhody soukromých věznic?